

Anul XXIV
26
1000
Sîmbătă
27 iunie
1981
12 pagini
1 leu

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

DEMOCRAȚIA MUNCITOREASCĂ spațiu al înnoirilor revoluționare, temei al edificării libere și independente a patriei

Măreția și demnitatea unei opere

Eveniment de ample rezonanțe politice și sociale, cu o amplă și edificatoare deschidere spre prezentul și viitorul imediat, cel de-al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii și-a desfășurat lucrările cu o impresionantă ordine de zi, avînd ca îndrumar teoretic și practic un strălucit document programatic — Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea economică-socială a României în cîrcinul 1981—1985, creșterea rolului consiliului oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră. Deosebit de complexă și profundă, problematica abordată de secretarul general al partidului în deschiderea acestui reprezentativ forum al eroice noastre clase muncitoare acooperă, practic, absolut toate domeniile de existență socială, atât în plan conceptual cit și în acela al soluțiilor, al măsurilor care trebuiesc stabilite pentru bunul mers în continuare al treburilor țării, pentru îndeplinirea întocmai a programului elaborat de cel de-al XII-lea Congres al partidului. Document de lucru al forumului întrunit și document de reflecție, de optimă și laborioasă racordare a gândirii și acțiunii sociale la realitățile lumii de azi, această expunere va suscita, desigur, atenția îndreptățită a științelor politice și sociale, a instituțiilor și organismelor ineseși ale democrației noastre socialiste, constituindu-se într-un nou și hotărîtor argument al dialecticii muncii și vieții, al dezvoltării într-o nouă etapă și într-o nouă calitate, conform unor noi cerințe și exigențe, a întregii țări.

Deceniul anilor 70—80 a reprezentat, așa cum se sublinia în expunere, o importanță etapă în creșterea bogăției naționale, în făurirea civilizației noi, socialiste, principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale fiind în măsură să evidențieze puternice transformări cantitative și calitative petrecute în fizionomia întregii noastre societăți. Toate aceste transformări, la baza cărora stau eforturile unite ale poporului, ale clasei muncitoare, clasă conducătoare în societate, constituie premiza necesară și obiectivă în același timp a unor noi realizări în actuala etapă, cea a unui nou cincinal în care obiectivele și orientările fundamentale au o motivare concretă, esențială, în chiar în realizările noastre de fiecare zi și mobilizează, după cum e și firesc, toate energiile creatoare ale poporului, toate resursele sale de voință, efort și inteligență.

Momentul actual se caracterizează printr-o formă nouă, superioară de planificare și conducere a societății de către masele populare, de către întregul popor, făuritor conștient al propriului său destin. Aceasta este o rezultantă a democrației înseși, cu întregul ei

sistem de norme și valori, fapt ce implică abordarea într-un spirit nou a realității, într-o viziune nouă, revoluționară a problematicii oamenilor, a raporturilor dintre ei. Nu de înnoire trebuie să ne temem, arăta secretarul general al partidului, ci de stagnare în gândire, de păstrarea formelor învechite. Nu este numai un îndemn acesta și nici doar un deziderat, ci modelul însuși de conștiință care, în permanentă perfecționare și afirmare de sine, se constituie și într-o permanentă normă valorică, într-un permanent impuls al creației, al autodepășirii, o treaptă hotărîtoare în ceea ce privește gândirea și acțiunea practică, umană. De un rol indiscutabil în procesul afirmării unui asemenea grad de conștiință se bucură, după cum se știe, cultura, literatura și știința în toate articulațiile sale legate de progres și civilizație. Patriotismul, dragostea și atașamentul față de patrie, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, își găsesc și trebuie să găsească expresie în faptele de muncă ale oamenilor, în efortul și contribuția fiecăruia la succesul mărețelor opere istorice pe care o înfăptuim.

ROMÂNIA — TARA MUNCII SI DEMNITATI MUNCII • ...Poem la treptele clasei muncitoare de Ion Grigulescu • Reportaje de Valeriu Bărgău • Ion Longin Popescu • Nicolae Stela (in pag. a 3-a)

IN INTIMPINAREA CONFERINTEI NAȚIONALE A SCRITORILOR • Semează : Mara Nicoară • Rodica Braga • Viorel Știrbu • Adrian Popescu • Stan Velea • Ion Nicolescu • Alex. Rudeanu (in pag. a 2-a)

O revistă tînără

adar, o mie de săptămîni în lungul fluviu al timpului marcate de mesaje poetice trimise istoriei literare de „Luceafărul”. În acest curs uneori lent și uneori torrențial al aparițiilor, subsemnatul a fost și el implicat timp de 6 ani. Neuitata mînsă din Ana Ipătescu, invadată zilnic de tinerii aspiranți la gloria literară, va rămîne în amintirea mea ca o arenă a încercărilor de spirit cu consecințe încă vizibile în literatura de azi.

Aici au răsărit nume ca Ion George, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Paul Everac, D.R. Popescu și mulți alții care ilustrează cu talent poezia, proza și dramaturgia românească. „Luceafărul” acelor ani crease un climat de sinceritate, care sinceritate a fost numită de rău voințitorii violență, ignorîndu-se că orice sinceritate este violență în sine... Polemicile acelor ani au curățat de dogmatism grelele lacete ale literaturii noastre de pînă atunci, închistată, artificială și neavenită, la urma urmelor. A fost ne-

Eugen Barbu

Fănuș Neagu

• În acest număr : • Promoția „Luceafărului”, — o retrospectivă critică asupra tinerilor lanșați de revistă • „Dintre sute de catarge...” un credo al scriitorului tînăr • Arhiva „Luceafărului” — documente din istoricul revistei • Proză • Poezie • Cartea de debut • Atelier literar • Fotografii din acest număr : Ion Cucu

A fi muncitor

O rînduie s-ar afla, spunea Marin Preda, pe oricare treaptă a ierarhiei sociale sau a unei alte profesii, țărânu nu-și va trăda originea. Cu muncitorul se întîmplă la fel. O întîmplare mai veche, la care țîn și la care revin uneori întăritor, s-a petrecut în secția de formare-turnare a întreprinderii „Timpuri noi” din București: se punea atunci problema trecerii la producția unui nou tip de motor și se aprecia că turnarea reperelor mai dificile trebuie să se „comandă” la o altă întreprindere, mai mare, cu mai multă experiență, m-1 bine dotată la acea oră. Cel puțin așa se știa în secție și se întorceau pe toate fețele argumentele conducerii întreprinderii temătoare nu de risc, nu de eventualul eșec, ci de pericolul întîzierii în execuție. În realitate era chiar teamă de risc, și o oarecare doză de neîncredere în „sectorul cald” plus calculul că oricum, e bine să se împartă vina pe mai multe... întreprinderi. Șeful secției, un fost muncitor, cu politehnicia la seral, prin urmare muncitor pînă în virful unghiilor, garanta succesul „pentru că, spunea, și spune și azi, îl știu pe cel care m-au învățat meserie”. Și motorul a fost executat la timp.

Cite asemenea evenimente, care țîn de firescul vieții într-o secție sau alta de la „Timpuri noi” și din oricare altă întreprindere a țării, nu s-au „jurnat” fără să rămînă scrise sau gîtite de altcineva. Mi-am reamînit acea întîmplare însă cînd, între atîtea afirmății-teze ale tovarășului Nicolae Ceaușescu făcute în Expunerea la cel de al II-lea Congres al Consiliului Național al Oamenilor Muncii era și aceea că muncitorii hotărăsc nivelul calitativ și tehnic al producției. De astfel, din Expunere, în întregul său, dincolo de tabloul vast, eric al vieții și muncii poporului nostru, se desprinde luminos, dirz, optimist, chipul muncitorului de astăzi ca figură de prim plan a epocii contemporane a României.

Viata muncitorului nu este idilică, nu este lipsită de dramatism, de adîncimi, de relief chiar dacă „decorul industrial” în care trăiește nu are virtuți poetice. Cel care însuflețește acest decor este și va fi omul, muncitorul. Chipul său se impune luminos în prim planul galeriei de personaje ale României contemporane. Oriunde ar fi, rămîne muncitor.

Stelian Dorobanțu

Lumină

Între revistele române, care „întîlnă” a rău a apărut acum peste 80 de ani la Budapesta, „Luceafărul” e patcă pasărea Phoenix din zorii trece cu pas stîns, apoi s-a reaprins la Sibiu, înainte de al II-lea război mondial, din nou tot acolo după dictatul de la Viena și în fine după 23 august 1944, în 1959 la București, după încercări de așinare a fiacărui ei la Cluj. E o revistă care merită să i se scrie destul de complicata istorie, ceea ce nu este intenția mea în aceste cîteva rînduri.

As prefera să vorbesc despre fiacără vie, în esență aceeași, dar în continuă creștere cu privire la lumina ce-i mentă s-o reverse. Miezul ei de foc a fost necontenit unirea românilor și a independenței lor, sub orice stăpînire s-ar găsi. Sînt prezente în ea chiar de la începuturi scrierile ale socializmului, pe care-l alimentează și azi cu focul poeziei.

A trecut prin multe greutăți, nu numai pe vremuri, dar și după istoricul act de la 23 August.

La Cluj, după eliberare, din Almanah literar, refuzîndu-1-se glorioșul titlu de „Luceafărul” din prejudecări nejustificate, cu greu s-a transformat în „Steluș” și a rămas ca o nouă stea pe cerul literelor române.

dar cel care luptă să reapară „Luceafărul”, cu numele său și idealurile timpului nou, au izbucnit cu ajutorul conducerii partidului, grupînd în jurul său mai ales tineret entuziast, care încunună amurgul cu purpură și roșeste răsăritul soarelui — acesta-1 „Luceafărul” de azi.

Mihai Beniuc

Continuare în pag. a 9-a

Exactitatea admirației

teretate scriitorului. Unei uneori de admirabile paralizante. El va intra în literatura marcat de gîndul că ceea ce face e suplimentar și că ceea ce era de scris s-a scris ori va scrie de către alții. Fiecare microclimat își are mitologia sa. Pentru scriitorii români, tineri sau nu, perioada interbelică se proiectează într-o aureolă intangibilă. Este aici un adevăr dar și un factor de inhibiție. Mitologizat această epocă literară cu operele și corifeii ei presupune perfecțiunea. Sentimentul că tot ce era de făcut în literatura română s-a făcut atunci și că ceea ce se poate realiza după este operă de epigonism, marchează multe mentalități. Este adevărat că în această epocă s-au întîlnit trei generații strălucite, fiecare cu for-

M. Ungheanu

Continuare în pag. a 9-a

Prin simplitate

Prin simplitate totul ajunge la omagiu, și murmurul și gîndul și răzvrătirea firii, înveștînd sublima figură a iubirii: strîivji ca pe o muscă petitul din adagiu.

Prin simplitate totul se schimbă-n proaspăt fruct cu neteda-1 peghîță mustind de transparentă, cu simburile nobile: sîrît și chintesență, tîind în carnea poamei ovalu-i apeduct.

În fructu-acesta colții sălbateci de șacal se vor căpa în două, dar nu de bătrîne, căci simplitatea duce la culmea măreții care întrec grosimea domoală-a unui deal.

Ca simplă e lumina venită de la munte, ce simplă e ciocanul cînd cade pe iluz, ce simplă funigiei aprîji în pîrul tău, și zimbetele tale ca niște scoici mîruntel

O, de-aș putea la țînta aceasta să ajung, pîstrînd oricărei fapte adinea strălucire, o, de-aș putea în cîntec să aflu dăruire și să aud cum sună ecoul lui prelung.

Virgil Teodorescu

1000

O revistă, ca o casă prin care trece Cuvîntul. Rămîndu undeva, în aerul luminos, cerunt între ferestre, pe file care îngălbeneșc, pe obiecte, pe repede curgerea zilelor. Cum se întîmplă în casele unde-au muncit cîtoro mări ai limbii române, la Vinătorii Neamțului cu Sadoveanu, la Prislop cu Liviu Rebreanu, la Mărtîșor cu Argeșii. Pentru că o revistă ca „Luceafărul” este și trebuie să fie o casă deschisă întru așteptarea scriitorilor adevărați. Unde se despart și se limpezesc ape unde se numesc stelele, unde se întîmplă înfrîngeri dar și izbîzni rare și ou atît mai de preț, cînd talentul capătă un trup de bucurie durată. Decî, datorita noastră cea dintîi se explică prin tineri. De la cei care-și aduc ori își trimt primele manuscrise, cu sfială ori cu îndrăzneală totală, pînă la autorii de cărți de debut, spădă subțire și frumoasă de duelul cu armatele din suflet și cu lumea cuvintelor. Urmîrîndu-1 apoi, cum sînt, cum devin, din ce în ce mai puternici și mai siguri poate, în fața spunerii lor. Prin cele mai multe dintre ferestrele sale, „Luceafărul” îi caută pe acești tineri. Acordîndu-le „pogonul de flori” al debutului, speranța din primele cronici, menționa rea într-o sinteză, dreptul la filiație, apartenența la o promoție. Nu e aceasta, poate, calea cea mai sigură, cea mai comodă, spre alcătuirea unor pagini mereu egale cu ele însele sub semnul certitudinii. Ci o permanență de risc, incluzînd și pierderea și subiectivismul înfirmat de evoluție al selecției, însă este un risc frumos și necesar, miza pe tineri. Este ceea ce face și vor face premisele revistei, multe din rubricile ei, paginile dedicate unor cenacluri ori unor zone ale țării.

La același prag al datoriei așezăm cultiva-

Nicolae Dan Frunteletă

Continuare în pag. a 9-a

Stele fără nume

adar Luceafărul a ajuns „milnenar”. Am trăit încă de la ivirea noi ediții postbelice emoțiile acestei reviste, mai întîi năzîndu să mă aflu — cu mai bine de două decenii în urmă — printre candidații la sutele de catarge și stelele fără nume, apoi vîzîndu-mi împlinită năzuința, datorită generozității și colegialității poetilor Mihai Dragomir, Ion Brad și Nicolae Stoian, iar mai tîrziu avînd onoarea de a lucra în colectivul redacțional al Luceafărului alături de scriitorii și de critici cărora le păstrez întroaga mea stimă. Multe au fost gîndurile în numele cărora împreună cu echipa redacțională, timp de aproape 300 de numere din cele 1000 ne-am consacrat timpul preocupare, ingeniozitatea și — de ce n-am spune-o? — nu în ultimul rînd, generozitatea. Am gîndit întotdeauna că deschizînd paginile tinerilor Luceafărul trebuie să fie nu numai o revistă a tinerilor, ci și o revistă matură pentru ca vîrsta ei să fie egală cu vîrsta literaturii noastre.

Sîntem prea aproape de acel timp pentru a propune, fie și în trecut, un bilanț. Dar am încredințarea că mulți dintre cei care și-au văzut pentru prima dată numele tipărit într-unul din cele 300 de numere vor fi mîine parte vigoasă a literaturii române. Stelele fără nume de acum cîțiva ani, pe care cei mai mulți dintre redactorii revistei le-au primit cu generoasă colegialitate, sînt deja „nume” și au toate șansele să-și transforme numele în cenum.

Acum, la sărbătoarea 1000 a Luceafărului, în paginile căruii ideea de patrie, de valoare, de tradiție, de înnoire au purtat numele literaturii, iar ideea de demnitate scriitoricească a vrut să se arate în lumina ei adevărată, ce-aș putea să-1 urez decît să strălucască mai sus, acolo unde dintotdeauna merită să fie Luceafărul.

Nicolae Dragoș

„MUNCA POLITICO-EDUCATIVĂ TREBUIE SĂ DEZVOLTE LA TOȚI OAMENII MUNCII SENTIMENTUL LEGITIM AL MINDRII PATRIOTICE PENTRU TOT CEEA CE AM REALIZAT ȘI REALIZĂM, PRIN MUNCA ȘI EFORTURILE PROPRII, PE PĂMÎNTUL PATRIE, SPIRITUL ÎNALTEI RESPONSABILITĂȚI COMUNISTE ȘI CETĂȚENEȘTI, DE ANGAJARE ACTIVĂ ÎN LUPTA PENTRU ÎNVINGEREA ORICĂROR GREUTĂȚI CE NE MAI STAU ÎN CALE ȘI ASIGURAREA ÎNAINȚĂRII NEABĂTUȚE A PATRIEI NOASTRE SOCIALISTE PE CALEA PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI. PATRIOTISMUL, DRAGOSTEA ȘI ATAȘAMENTUL FAȚĂ DE PATRIE ÎȘI GĂSESC ȘI TREBUIE SĂ-ȘI GĂSEASCĂ EXPRESIE ÎN FAPTELE DE MUNCĂ ALE OAMENILOR, ÎN EFORTURILE ȘI CONTRIBUȚIA FIECĂRUIA LA SUCCESUL MĂREȚEI OPERE ISTORICE PE CARE O ÎNFĂPTUIM.»

NICOLAE CEAUȘESCU

ROMÂNIA- TÂNĂ MUNCĂ ȘI DEMNITĂȚII MUNCII

CONFIRMAREA

— Jurnal de uzină —

discuția cu Tripsa mi-a rămas multă vreme întipărită în minte. Făceam ce făceam și iar îmi venea pe limbă vreo spusă de-a lui. Când m-am întors acasă, noaptea țirău am aprins lumina și m-am apucat de transcriere convorbirea. Îmi era teamă că mai târziu nu voi mai înțelege scrisul nervos, precipitat. Atență să nu scap ceva important din spusele eroului, pixul aluneca de multe ori pe hirtie fără să-l privesc. Măna, degetele, dibuiau literele din mers, după o transpunere mecanică comandată de resorțurile vioare ale vorbelor lui Tripsa. Măna dreaptă mă ducea, degetele dădeau primele semne de oboseală din pricina ațutur mișcării scurte de-a lungul zecilor de mii de litere pe care le mizgăleam pe hirtie albă-galbenă a notesului. Simțeam că o pinză grea mi se lasă pe ochi. Lumina becului din garsonieră îmi cădea drept în moalele capului. După o scdere îndelungată la birou din camera mea îngustă de la marginea orașului, simțeam cădura lui răzbatând pînă la mine. La orele două din noaptea am terminat de transcriere discuția purtată cu Tripsa. Teisera circa 15 pagini de scris mărunț și cu rinduri îngreunade ca puii unui incubator scoși prima dată la soare. Nu am lăsat spațiu pentru evoluțiae intervenții. Discuția a fost firească. Nu era cinstit din partea mea să mă înflorez întrebările puse. Nici să împodobesc răspunsurile. Să le dau tînuță intelectuală — după cum ar spune unii colegi de metacof. Am pus colile încă fierbinți pe niște cărți proaspăt cumpărate și m-am culcat. Moliciunea patului mi-a atenuat multe din neliniștile acestei zile. Nu puteam avea timp de visat pînă dimineață. Totuși, cred că în acea noapte am produs în vis mare parte din discuția și gesturile avute de cu seară împreună cu Tripsa. M-am trezit în jurul orei opt, lac de transpirație. Cearcafurile ude mi se lipiseră de trupul înfierbîntat și agitat. Cred că aveam temperatură. Un ceal de mentă e foarte necesar în asemenea momente. Cel puțin așa m-a învățat bunica de cînd eram mic. Aveam câteva tufo de mentă chiar lîngă peretele casei. O uda bunica de cite ori mergea cu găleata la fîntîna după apă. De cite ori mergeam acasă, bunica îmi puneia în geamantan cite o pungă de frunzulițe verzi, uscate la umbră, păstrînd încă verdeața și substanțele dătătoare de liniște în ele.

Am citit ori mai mult ori convorbirea purtată ieri cu Tripsa. Cîteam și îmi aduceam aminte gesturi, vorbe de duh, strălucirea stranie a ochilor cînd roșea anumite fraze din amintirile aduse în fața noastră de întrebările mele cicălitore. Tripsa m-a cîștigat realmente de partea lui. E un om și jumătate. Muncitorul din el e un om ciudat, curios, volubil, cultivat, geol, aproape brutal în purtare și cîteodată, în discuții.

Am fîșit să mă plimb. Simțeam că nu mai pot face nimic util dacă rămîneau în casă. Pînă la orele 14 cînd plecam la uzină mai erau cîteva ore bune de trecut.

Cu pachetul pus în plasa în plasă, alături de o carte pentru citit, m-am îndreptat cînd ultimul, în ordine cronologică a construcțiilor Hunedoare moderne. Întîmplarea a făcut să locuiesc chiar în primul bloc de peste strada Mușeșului, primul bloc care a pus bazele tîrînului microcraon hunedorean în care și astăzi se mai construiesc cite ceva.

Ooales cu grîlă groasă sîpată de excavatoare, șinele atît de limitate ale macaracilor tîrîni, gigantice arătări ale lumii constructorilor. Un perete înalt și ridicat de către aceste girafe mecanice. Te uimesc cu mersul lor geol, lin, neuzit, dar mai sigur decît orice țîi-ai închipui. Pe unde va dedesupt trece canalizarea orașului. Tuburi cu diametrul urias, care mai jos, aproape de grupul de laminare, ar purta suprafață lăsoare în aer, un mîros greu, întepător, care se simte pînă departe. Mîros de canal și de putreziciune. Cu tot acest inconvenient neplăcut, drumul cel mai scurt către laminare, pe aici trece. Cînd întîrzi puțin în așternut, se poate alerga fără să creadă că „ai înnebunit!“. Acestea sînt presupunerile cu care te ungi cel din carieră dacă te vîd rîzînd către lumea uzinei, lumea la din laminare. Acolo te așteaptă timpul uzinei, al mașinilor hurend și dîhînd în a lei incins, noi sau hîrbit de vreme și muncă.

Din cele două blocuri de cetățeni bruneti, ies de cum dă soarele dimineața, o sumă deloc neglijabilă de copii, pe jumătate dezbrăcați, gîlgișoi, obraznici, cu ochi în patru părți desodată, atență să nu le scape ceva din mișcarea străzii lor, a domeniului pe care îl stăpînesc cu mare putere și gălgîie infernală. Strada are numele păsării mici și iuți care vine primăvara și își face cubul de lut pe la streșinile blocurilor. Este o zonă periculoasă pentru pletoni. În hîrmă-lala pe care o fac, tirăse după el tot felul de rîu, cărucioare dotate cu ună, și chiar în rîu. În acest rîu, în acest timp, nîmănu. Se ocupau cu hîmăntul celor care plecau mai devreme de la uzină și o luau pe jos, de-a lungul Taberei, printră șine de cale ferată, vagoane pline cu sîrmă de cincișase milimetri, fier beton, conier etc.

Merg la uzină. Căldura oreilor 14 este ucigătoare. Te atînge în moalele capului, îți scoate apa din mîchii, îți înșește, te lasă fără putere, atît de necesară unui muncitor. Pe călduri puternice dacă te împinge cineva cu degetul și nu ești atent, îți pierzi echilibrul. Îmi simt gura uscată și mă opresc lîngă o conductă uriasă din care un robinet minuscul lasă să curgă un firicel de apă rece. Mă spăl pe față și merg mai departe cu apa scurgîndu-mi-se pe obrazii derutați de trecerea bruscă de la căldură la apa rece venită din adîncul pămîntului laminarelor.

Aici e doar teren vișan. Valuri mari de zgîră înundă în cîteal cu încetul pămîntul altădată ferit de această plagă. Trece apa pe o punte de metal, înustă cît să meargă un om. Petele slabe de galben spun că odată a fost vopsită în culoarea soarelui la asfințit. Vîntul și ploaia, soarele torid ca și gerul iernii au ros vopseaua de pe conierul și de pe plabanda pe care acum trece fără grijă. Dedesupt, Cerna e neagră și bolbo-roșește straniu printră zecile de fiare ruginite, ies de pe punte, traversez calea ferată și o iau de-a dreptul prin peria de iarbă de o culoare indolentică. Pantofii mi se acoperă de un praf mărunț, dens, atotecuprînzător. Îi simt plînd în jurul meu cîndtînd cu disperare locuri pe unde să intru în organism, să se aciuzez unde, să nu mă vagondeze inutil... Vestiarul și cu usile larg deschise. Ce bine că am ajuns aici unde aflu puțină răcoare! Andrei mă întîmpină cu ultimul banc azut la Teluic. E cîmar de meserie și s-a lăsat de lucru pentru că se săturase de cirpit hîrburile altora.

Între-o dimineață Andrei a întîrziat la serviciu. Nu anunțase nîcî, nu dăduse nici un telefon. Nu știa nimeni ce se întimplase cu el. Se făceau tot felul de glume. Se dădea cu presupusul. Că a adormit nevăstă-sa pe cămăsa lui și n-a putut să se scoale, că ar fi rămas blocat în liftul hodorogit cu ajutorul căruia cobora de la etajul opt și, despre care vorbește în termenii cei mai pitorești, condimentînd totul cu injurături. Dacă vîdu cineva să-l îndispună pe Andrei — trebuia să-l aducă amînde de liftul de la blocul în care locuia. Așa că acum, bănuim fiecare ce puteam, presupunem și bineînțeles, așteptăm să vină totuși.

Abia pe la orele opt și jumătate sîi-a făcut apariția în hîră. Era negru de supărare. Se vedea asta cu ușurință. Nu venea ca altădată stîngînd și rîzînd lîngă de prin dreptul țercului de rebut. A venit pe postul de la mașină și mi-a spus cu tristete în glas că i-a plecat nevasta. A luat o parte din lucruri și dusă a fost. Aseară cînd a ajuns acasă nu a mai găsit-o. Era pînă și gol în cameră. Doar așezările și încălțămînta răsturnată în fața ușii erau rămășiță. Mi-a băgat sub ochi un petic de hirtie rupt dintr-un caiet de dîctat. Am lăsat mașina să funcționeze pe automat și am încercat să silabisesc conținutul scriiturii care îmi adusea

Pămîntul și Munca
Faptul că ne naștem
Din oamenii care muncesc,
Însăși nașterea noastră
Este o muncă;
Iată de ce îndrăznesc
Să gîndesc
Limpede că PATRIA
Decît înaltă,
E cu mult mai adîncă!

Adîncul ei nemărginit
Se șterge cu mînuși de
Liniește lunii
Iar nouă, tuturor
Soarta ei ni-i înscrisă
Pe inimă
Și pe drumul din febrele pînii.

Aceste generații de copii
Și oameni viitori care vin
Sînt însăși Munca exprimată
În care PATRIA mai omenește
Și depîn
Exact și echilibrat
Ca încăpățînații otomi
Ce compun o roată.

Oștile muncii, marea republică
A forței plurale se aude trucid
Din incoltirea grîului

atita trilete lui Andrei. Un scris mare, chinut, cu arcuiri neregulate și tremurînde. Încerca să-l explice pe scurt că nu mai pot să stau împreună: „Nu pot să mai suport viața cu tine! Odată și odată tot trebuia să se întîmple despărțirea...“

Priveam fila de caiet mizgălită cu crelonul și nu-mi venea să cred că numai atit a rămas din familia colegului meu. L-am privit atent. Era negru de supărare și îl tremura buza de jos. Parcă o bătea vîntul. De fapt, toată ființa îi era bătută de vînt.

Da, și asta e viața omenească a uzinei, viața ei stîtuță și de cele mai multe ori, nestîtuță... „prin ploaia din care își sug singlele / au țestit oamenii cu semîțele lor tot / a crăpat asfaltul și a răsărit busuioac tîmăr / printră degețele femeilor crăpate de soadă...“

Vii și te uita la uriascele agregate, instalații, întrebă pe unul pe altul — dacă are copii, de unde e muncă, dacă e membru de partid sau utecă, dacă are rude în străinătate, corespundează cu ele, cum merge producția, planul, noua calitate, invențiile, autotilarea și altele citeva zec de probleme importante și de cele mai multe ori mai puțin importante.

Dar — cu asta nu se poate face nimic. Mi-șo dat seama foarte curînd. Nu-ți cunoști pe oameni și articolul, portretul, reportajul îți iese rece ca o bucată de gheață pusă în așternutul tîi și doi îndrăgostii. Nu ajută la nimic. Cel mult la faptul că le îpăreștii numele în zăre, într-o carte. Cunoașterea e cu totul altceva. Cel mai mult oamenii, nelînvîțați că cineva ar putea să scrie despre ei, despre activitatea lor, își lustrulesc repede cuvintele pe care le rostesc. Le mai lustrulești și tu ca autor pentru a le da un aspect concret sau dimpotrivă, metaforic, și, gheviciul e gata pus pe foc. Unii vor să fie și chiar reușesc, spre nefericirea lor, pretențioși în felul de vorbi, vor să-l imite pe Ștefan Tripsa, pe Mărculescu, să pară dezvoltat, liberi în exprimare, independenți, patetici, spunînd celești lozinci. În felul acesta își pun singuri un strat de hirtie creponată, colorată sau albă, pe conștiință, pe propriile cuvinte, sentimente. Vor să spună într-o clipă tot ce fac și sint. Nu știu niciodată cît timp al la dispoziție pentru ei. Mai sint și altele neajunsuri. Dar să ne oprim aici. Încîm spre cunoașterea realității din cu totul alt punct de vedere. Desigur, nu e atit de înălțător pentru un ins să cunoască realitatea, adevărul, trăirile unor zrupuri de oameni. E chiar foarte greu. O spun cu toată sinceritatea. Un prieten, poet, mă întrebă cu o sinceră nedumerire în glas, nu de mult:

„Cum, bătrîne, tu lucrezi opt ore în uzină și după aceea vii acasă și scrii poezie?...“

Așezam niște roze mari una peste alta, pe dimensiuni, profile și după unghiul tăieturii miezului care va îndrepta conierul trecut printră ele, cînd vor fi montate pe axele puternice ale mașinii la care lucram.

Valeriu Bărgău

(Fragment)

OTILIA ȘI ATÎT

autobuzul se apropie de Oțelul Roșu cu viteza legală condus bătrînește, excesiv de corect, de un sofer cu percuții lungi, cu fața ovală și punctată de o barbă rară ce-l răsare pe obraz în smocuri. Ombra frînează îndelung, acționînd un tambur neuns. Cel din stîlție se îngheșue, soferul face ordine cerîndu-le să se alinieze pe un singur cînd și să aibă bani potrivii. Intre cei urcați, vîd o fată al cărei păr roșu este acoperit de o bonetă albă, flausată, împletită în casă. Se apropie, în căutarea unui loc liber, sub privirile celor de pe margine; la gît și-a înnodat o esarță de lîmă maron cu dungi portocalii, ceva în stilul fularelor pe care licenșele din clasele umaniste le înfășoară peste gulere în seșile de cenaclu. Un palton verde, sintetic, îl completează înfășurarea de adolescentă. Se așează pe scaunul liber de lîngă mine. Autobuzul demarează și în curînd orașul rămîne în urmă, făcut, sub apăsarea amurgului. În dreptul oțelăriei, cerul se mai poate vedea încă roșu închis, rugînt, ca un vin de Minis. Își pune paltonul pe genunchi și deschide o carte: „Garabombo invizibilul“. O răsfoiește, servîndu-se de mina stîngă. În timp ce citește, caut să aflu de ce și camuflează dreașta sub palton. Vîd pete mari, roșii, ca o pecingine. Se întîm în sus, către umăr, dispar sub mincea scurtă a bluzei albe și se arată iar pe gît sub ureche. Dacă mă iau după intensitatea culorii, cred că nu sint toate la fel de vechi. Mi se pare momentul potrivit să spun ceva.

— Arsurî?
— Arsurî de la țagă.
— Tagla de oțel vine roșie pe fire din cristalor, iar cînd ajunge în dreptul meu intervin cu Brenerul și tai. Atunci sare metalul și se strecoară pe sub mînuși, pe sub salopetă... Dar de ce...?
— Nu credeam că o fată ca dumneata poate să... Cum se spune? breneriș?
— Sudoriță. Dar mie îmi place „sudor“, electric și autogen. Brenerul e un piston autogen automat. Mereu topește mînușile de protecție. Știrile cauciucului, transpir, îmi e sete. Stau și la pupitur de comandă; oțelăria noastră e una dintre cele mai moderne din Europa, de asta mi-am și părăsit satul natal...
— Arsurile astea... pe țecă te ferest... îți e jenă?
— Dumneavoastră credeți...
— Nu, nu, scuza-mă. Vroiam să te întreb altceva: unde mergi?
— La Simeria și de acolo la Aiud... mă așteaptă Marius...
— Prietenul, nu?
— Marius e un băiat căruia nu-l pasă că am pielea arsă în

POEM LA TREPTELE CLASEI MUNCITOARE

Pînă la tot ce-i rod și creație
Mistînd focul și destînl
Acestui PAMINT.

Căci Munca este cea care naște
Puiul de om arătîndu-l în palmă
Viu și sînatos, curat și încoruptibil
Cu gîndire ce arde
Pururi echilibrată și calmă.

Ca un anotimp care alegă spre mare
Am cam încetat să-l cîntăm, să-l slăvim
ZI și noaptele pe zeul muncii.
Mi-i rușine să spun aceste cuvinte
Dar odată mi le
Mă umple de frică
Și mi-i, drept sub centură,
Fierbînte!

Cine sint eu, cu ce mă legitimesc
Ca om de credință și muncă silnică
La cum
Dacă mă tot lamentez
Că visez
Fără să simt
Că mă sufocă și mă anulează
Urletul muncii din tot ce-i pămînt!

Cine sint eu, fiul cui, pînă unde?
De ce nu scriu cu minile muncii, de ce
Nu strig
Că fiecare piine pe masa mea
Dacă nu-i jertfesc fruntea,
Ea, Piinea, e-o planetă
De indiferență și frig!

Vine o vreme de neiertare
Pentru cuvîntul care n-a muncit;
Poezia va avea în plămîni și pe spinare
Frisoanele celui chemat și
n-a iubit.

În saboți de lumină și sudoare
Pașii grîului se aud bătînd
Ca un anotimp care alegă spre mare
Și nu se iartă
Nici o palmă de om,
Nici o așchie de pămînt!

Liniștea fierbe
Mă uit cum urcă niște ziduri la tribună
Cu aceeași deprindere cu care
Își grăbesc singlele și pașii, vertical,
Pe toate cartierele
Devenite banale, comune, sub soare.

E-atî de firească viața lor și comună
Ca o țîre din cutare țiar
In care se spune că se tencuiește
cu lună

Partea de sud a Bucureștiului
Și cea mai simplă indelectnicie
E de zidar.

In case e liniște. Dar LINIȘTEA primită
Apraope că nici nu-i luată în samă
Și toate marile cartiere,
Într-o vreme, eminațione grăbită
Devin existență firească
Fără nici o vîmă!

Și zidarii urcă firese la tribună
Cum firese urcă pe ziduri și prin verbe
Iar în poem cuvintele încă nu tună
Și nu se ia aminte
Că Liniștea fierbe!

(FRAGMENT)

Ion Crînguleanu

uzină. Mîine e ziua lui și m-a chemat cu o telegramă. Eu fac tot drumul asta pentru el... De ce zîmbiți?

— Îți place „Garabombo“...?
— Nu cumva vrei să spunei că nu-i de nasul meu, că e pentru intelectualii? Așa mi-a spus un inginer din oțelărie și zice: Otilia, lasă cartea, asta s-o citească profesorii și directorii, dragă, tu, care vii de la țară, cumpără-ți o „Sanda Marin“, e mai pe profil. I-am spus: tovarășu inginer, pe „Sanda Marin“ cumpăr-o pentru soția dumitale, că stă acasă toată ziua; te vîd tot cu salam în pachetel, dă-i să mai citească, e în folosul dumitale...
— Așa sint unii... Știi să gătești, te pricepi?
— De la 14 ani. Atunci știam gătî trei feluri, astăzi vreo zece. Făceam Leroctkîrumpi, Seikalygulă și Gombopaprică. Frații mei mă adora. Erăm învățată la rude să gătesc de sărbători. În schimb, primeam cite un tort mare cu figurine de ciocolată. Îmi spunea: dragă, ești o minune, un talent. Du-te la școală, perfecționează-te...
— Și?...
— Am plecat la Arad, la un liceu comercial. Am lucrat ca ospătară 3 ani. La Astoria. Cîștigam bine, era muncă destul de ușoară, distracție-distracție, zile libere, mă îmbrăcam la modă, învățasem englește și franțuzește, rupeam bine pu-loneza și rusa, plus maghiara ca limbă maternă... era, nu pot să neg, o viață... În timpul asta, frații mei, doi băieți și o fată, se calificaseră la oțelărie, s-au căsătorit, au plecat de acasă. Luiza, sora mea, s-a făcut macaraciera și s-a mîrîtat cu un macagaliu... Mama, săraca, a rămas singură. Tin foarte mult la mama. I-am scris să vină la Arad, să stea cu mine. Îmbătrînise și avea nevoie de sprîjin. Cum, zicea, să-mi părăsesc casa în care v-am crescut? N-am bolînzit, zicea; uită-te la frații tăi, zicea, toți s-au căpătuit, toți au meserii frumoase, numai tu prin străini, să-l servești pe altii... Asta e meserie, zicea, să le dai să mîncească la necunoscuți, cînd acasă la tine nu mai vine nimeni... Vîno acasă, Otilia, scria, că dacă nu vii, te dezmoștenesc... Nu mai vreau să știu că-mi ești fiică...
— Un sat pe care se vede că l-ai urmat...
— În două luni mă prezentasem la concurs la oțelărie pentru meseria de sudor. Am înțeles-o, fiindcă țineam la ea. Cu toate că mi-a fost tare greu. Oho, ce-am mai pătînit pînă să mă calific. Proastă nu eram, că am reușit prima din

Seykalygulă. Ca să-i fac o surpriză, am scris la Televiziune, la București, și am cerut să dea un film cu Jerry Lewis. Îi place teribil cum se strîmbă omul asta, cum zăbră, cum se dă peste cap. Sîmbăta, cînd o vizitez, găseam cafeaua pregătită, apă caldă pentru picioare și camera încălzită.

— Stai toată ziua în picioare și lucrezi în această poziție... Nu te temi de umeri?
— Vrei să spunei că vecina noastră, tanti Biró: „Oti, dragă, tu faci varice, felio, în atelierul asta...“ Vă spun: se teme, săracu, că n-am primit telegrama. Hai să cobor... să nu-l mai fierb e un băiat tare bun, să știți, Electrician și șeriat la subingineri. Dacă doții...
— Îmi pare rău, trebuie să merg mai departe. Oțelăria, ma bucur de cunoștință... poate voi scrie undeva ce mi-ai povestit. Otilia și mai cum?
— Otilia și atit, sudoriță la Oțelăria electrică din Oțelul Roșu...
Ion Longin Popescu

TURBINA

Pe la mijlocul secolului mă dușesem în munte să împlinesc trei ani. Trebuia să iau botezul Luncăvătului și al oțelilor de la Valdeeni, pentru a coborî în abia Olulul unde mă născusem.

Acolo, în umbra culei de la Măldărășii, am văzut în apele limpeze cu sclipci de păstrăv, un om, cu izolatori și colaci de sîrmă în spinare, cu „pisicile“ pe umăr, împlantînd cu bărbăte în pămînt stîlpii de lumină al primului deceniu de viață liberă a țării. De acolo a început pentru mine puntea la care voi lucra toată viața, o punte peste frumos și muncă, așa, ca să aibă pe unde trece cei ce vor s-o ducă mai departe pentru binele neamului.

Ne mutasem în căsuța de lîngă uzină, cu pereții altoiți de rugi cu mure și zumzet de turbînă. Aici venea de pe cureau de transmisie a dinamului moș Angheloiu, cioban și electrician deopotrivă, știînd să ridice stăvilărlar sau să-l coboare, sa pună cureaua de la turbînă la dinam, cînd sîrea ca un balaur peste el sau să o coasă la înădrituri, cînd se rupea. Pentru mine moș Angheloiu era împărțat Roșu, era pescarul din basmele povestite în susurul Luncăvătului și a rămas așa pînă astăzi cînd mi-l amintesc. Se creau acolo întrecerile turbinei, visuri și aspirații, se creau 75 de kilowatturi, făcînd să plîpîie lumina în becurile orașului de munte.

Am găsit mai departe în timp, dorința de a-l urma pe omul cu colaci de sîrmă și izolatori în spate. Lătasem Horezul cu nostalgia celor mari și acceptasem albia Oțelului ca domiciliu pentru vise.

Învătasem să aleg munca de joacă și parcă mă simteam mai bine cu prima, cu toate că nu depășisem vîrsta întrebărilor. În orașul de pe Ol se luminau străzile și casele cu energie electrică adusă de peste dealuri. Omul cu „pisicile“ în spinare întindea firele pe stîlpii de lemn. Eram aproape de înțelegerea celor mari așa că în vacanțe mă lua cu el prin satele oțelilor pe unde avea de plantat stîlpii, de legați firele. Mă învățase să deseneze planuri, să lucrez la scară după schițe, trăgînd primele mele linii cu putere de realizare. Avea în jurul său ucenici de prin satele pe unde lucra, îl căutau pentru sfaturi cei cu vechime în meserie, se alătură muncii lor toată suflarea. Eu îl toceam creioanele în planurile de instalat și pe care se uita cu multă atenție, corectîndu-le, arătîndu-mi greșelile, răspîndînd-mă. Răspolăta era un drum pînă în inima muntelui, pe defileul Bistriței oțeneștii, pe urmele primilor mei pași în lume. Acolo ne oprim să descifrăm cuvintele sîpatе în piatră de strămoși, culeind pe morminte florile reconștinții, trăgînd adînc în piept mîreasma pădurilor de brad colindate de istorie. Nu uitam să ne odihnim mîcar în trecut în casa lui moș Cînu, unde găsiserăm ultima oară noutatea și tristetea liniștii. Turbina fusese oprită. Nu înseamna mare lucru pe lîngă mîile de kilowatturi oră produse în marile centrale electrice. Se oprise otilia cu ea și o parte din suvulul de amintiri ce au trecut mai târziu în albia Olulului. Omul cu firele adunate în desene, mă purta acum pe santierule uriașe ale industriei. Dădu viață kilowatturilor coborîți din mîntii, făcînd să apară la capătul complicatelor procese, primele produse ale chimiei românești. Știam să apreciez rezultatele obținute, să citesc reacțiile chimice, să-mi dau seama de saltul pe care-l făcea tehnica pe melegurile orașului pe care onariserăm. Mă bucuram pentru rezultatele energeticienilor de la Curtea de Argeș, hidrocentrală pe care o cunoșusem și unde regăsisem la dimensiunea vîrstei turbina alergată de moș Angheloiu, furnizînd cu prisosință energie întreprinderilor din jur.

Venise vremea să urmez școala pe care omul de lîngă mine mă sfătuisese să o aleg, cu toate pornirile mele către ale scriiturii. Așa am considerat că îmbinînd energetică cu literatură, voi scoate la lumină din munte și apele vîrtejite ale țării, frumosul și utilul, dîndu-mă departe tradiția în care am fost crescut.

Cu doina ciobanilor energeticieni în inimă, am văzut crescînd hidrocentralele de pe Lotru, de pe Ol, bucurîndu-mă chiar dacă nu posessem umărul la izbînda vilcenilor, ca tuturor constructorilor ce participaseră și mai participă încă la marile realizări hidroenergetice.

În acest an am împlinit vîrsta omului pe care l-am cunoscut acolo pe malul Luncăvătului, întinzînd fire pe străzi și prin case, muncînd neobosit peste treizeci de ani, cu aceeași pasiune, încercîndu-mă pe mine și pe mulți alții, să facem ceva util, ceva cu care să ne putem mîndri peste ani. L-am întîlnit în ziua pensionării, bucurîndu-se cu lacrimi în ochi, că visul din proiectul său de diplomă a devenit o multiplă realitate pe riurile țării.

Nicolae Stelă

28 de candidați pe 7 posturi... Dar am avut ambiție, am avut încredere în mine. Dormeam puțin și slăbisem. Îmi cădeau unghiile de la picioare și purtam meruș, și mai por, în geantă, jecolan pentru arsurî, așa cum poartă alte fete ruje sau pudră. Dar nu-mi pasă, mă credeți? Sint mîlumiță, mi se cuvînt...
— Cit îel pe lună?
— Tot atit iau și băieții. Dădîtel, eu nu le prea dau atenție, mulți sint răi. Suferă de lipsa de educație. Nu toți, bineînțeles, dar despre unii nu știu ce să mai crezi...
— Cum te distrezi?
— Merg la Club ori stau acasă și citeșc. Citeșc foarte mult. Mămică, de doi ani de cînd m-am apropiat de acasă, l-a trecut boala. Îmi face cadouri de sărbători. Eu îl trimit bani, iar ea mă sărută la sfîrșitul săptămîinii și-mi pregătește

Probleme

Pe cit de gingaș lot pe atât de tentantă, acțiunea de a propune atenție publică, într-o împrejurare sărbătorească precum cea de față, ceea ce considerăm a fi esența recolta literară tinere stimulată de revista noastră în ultimii ani nu poate fi ocolită. Nu poate fi și nici nu trebuie ocolită o asemenea tentație, intrucât, într-un sens decisiv, însăși rațiunea efortului nostru redacțional se leagă de calitatea rezultatelor obținute la capitolul consacrat identificării, promovării și susținerii scriitorului celui mai tânăr. S-a putut, firește, constata de-a lungul anilor că acțiunea în cauză a beneficiat și beneficiază de o complexă gamă metodică, adecvată pluralității de forme și faze pe care fenomenul le îmbracă într-una sau alta din ipostazele sale. Debutul absolventului la revistă, urmat de publicarea lui succesivă și de eventuala lui înnumărare cu laurii de premiat al „Lucaefărului” reprezintă tot aștea momente încadrate pe axa demersului de întărire activă a tinărului scriitor. Dar reala noastră satisfacție se produce în momentul în care constatăm că nu puțini dintre premiații „Lucaefărului” intrunesc sufragiile juriilor la concursurile de debut ale editurilor. Este, de fapt, actul de recunoaștere a viabilității strădaniilor depuse până la acea dată. Și trebuie să arătăm că anual opțiunile editurilor s-au optat asupra a numeroase „nume noi” promovate de revista noastră. Aceste „nume noi” aparțin poeziei, prozei, criticii și reportajului; ceea ce, și din acest punct de vedere, dovedește o bine venită diversificare a eforturilor depuse. Succintele analize-portret inserate în paginile de față, avem convingerea, sînt în măsură a edifica cititorul asupra rezultatelor obținute de o parte a scriitorilor tineri apropiați prin fapta lor literară de revista noastră.

Universul Imaginare

UN DEBUT CRITIC CONVINGĂTOR

desi scrie de pe vremea studenției, terminată în urma cu șapte ani de zile, Pompiu Marcea prezintă studentul de frecvență în paginile revistei literare (în primul rând la „Lucaefărul”), numărându-l, alături de Ilie Guțan, Valentin F. Mihăescu, Dan C. Mihailescu, Marian Popescu, Artur Silvestri, Alex. Ștefănescu, Costin Tuchiș, Doina Uriceanu, printr-o certitudine „nouului val” criticilor, că debutează, editorial, abia în acest an. Paul Dugneanu a reușit să se impună, să atragă atenția prin cronici, recenzii și eseuri care ilustrează inteligentă critică, orizont intelectual și capacitate analitică, stil, deci, percutant, ironic subțilitate și rafinament în analiza literară. Păstrînd, deocamdată, proporțiile, profilul său critic, așa cum ne apare pînă acum, ni-l amintim de îndată pe cel al lui Pompiliu Constantin. Pentru cine poate zîmbi la o asemenea asociere amintim că în 1930, la 5 ani de la debut, Eugen Lovinescu nu sînta încă interesat de el, doar pe activitatea de recenzent la Mișcarea literară, Sburătorul și Kalende, să considere pe Pompiliu Constantin pe o „critic de forma”.

Faptul că Dugneanu, ca și predecesorul său, a fost cîștigat de un buni discipoli de liceu este, în cazul amîndurora, disciplina și riguroasa scrierilor, simetria și logica demersului critic, nevoia demonstrării severe a ideilor emise. Universul Imaginare, volumul de debut, conține, după un Argument, succint, informal, două secțiuni, ambele dedicate unor poezii ale vechiului nostru prim-purtător al titlului „Lucaefărului”, Nichita Stănescu (Poeziei vîrstilor). Cea de-a doua secțiune, inferioară ca dimensiuni, se cheamă Crochiuri critice și cuprinde succinte eseuri abordînd unele lucruri particulare din poezia lui Blaga, Călinescu, Ion Caraion, Eugen Jebeleanu, Ștefan Aug. Dolina, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Marius Robescu. Am prezentat sumarul cărții cu scopul de a oferi imaginea preocupărilor din acest prim volum al autorului, sesizînd, mai întîi, ceea ce cititorul însuși va fi observat și anume spiritul temerar al debutului care, respingînd spîlta unei selecții de minimă rezistență, se opune să se ocupe de poezii fundamentale, cum sînt cele din prima diviziune, ori foarte importante, cum sînt cele din „crochiuri”, asumîndu-și, cu bună-știință, o dificultă răspunderi.

Ce să mai scrii, tu, debutant, despre Argezi sau Blaga, tratati, fiecare, în jurul a douăzeci de cărți? Dar despre Bacovia, Călinescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu? Nu te înfruntă riscul pastiei, al porților deschise, al parafrazelor superfue? Examenul, recunoaștem, este foarte dificil, scările ce ni le asumăm ne pot coplesii, căci, fiind într-adevăr „inepuzabil”, cum spune pe drept autorul, marii creatori ne epuizează pe noi tot. Ei bine, în urma lecturii Universul Imaginare, putem susține, în cunoștință de cauză, că Paul Dugneanu a trecut, cu un bric, această „probă de foc” afirmîndu-se ca un critic de poezie dintre cei mai înzestrați. Evident, nu tot ceea ce scrie și despre poezii ca constituie obiectul preocupărilor și totdeauna absolut nou, așa ceva nici nu-l cu puțință în cultura unde continuitatea prevalează asupra discontinuității. Dar tinărul critic știe să evite cărările bătătorite ale gândirii și drumurile sale, iar atunci când împrejurările o cer se aliază, cu deplină onestitate, în opinii concordante cu cele ale sale, după cum în cele mai multe cazuri se delimitează, fără echivoc, de ceea ce consideră că nu se poate susține. Cel mai concludent studiu al culegerii, Ambiguitatea argezeană, deasemenea și cel mai extins, se scrie în poezie în genere necompletă, peste care s-a trecut cu ușurință, din încercările și profunzimea lor sint de metăgădit. (Copii din flori, Schivance, Priveghere) (analizat în suplimentul de Sorin Alexandrescu), Desertațiune, Heruvic, Streina etc. Ceea ce-l ferește pe Dugneanu de păcatul plu-

tilor pe deasupra textelor de eseuistică facilă, este disponibilitatea analitică, vocia de a demonstra „didactic”, cu textul în față, universul și sensul poemelor. Metoda practică de critic este cea inductivă, plecînd, mai todeauna, de la concret înspre abstract, de la particular la general. Tezele emise, a posteriori și nu a priori rezistă, căci sînt clădite pe temelii evidente. Departe de a cultiva o poezie amovoc, înțeleasă de la prima lectură, de orice autor de literatură, Argezi se dovedește un poet cu mesaj multiplu, deschis, adeseori derutant, chiar „ermetic” și e nevoie să convocăm multiple instrumente de la cele de bun simț pînă la cele rafinate, „initiatice”, spre a-l decipria sensurile. Iar tinărul critic, avînd simțul acut al relativității intelectuale, nu manifestă, niciodată, infatuarea, ridicola, de a-și aroga epuizarea chestiunilor liturgice. Așadar abili, bine înarmați, strategici, inteligenți, al mare acțiune al de frecvent printre comiloni, că a și cuceri cetatea. Nu-l torturează însă, ceea ce ni pare firesc la noi, tortura însă, ceea ce, în sine, sentimentul zădărnici tentative. O idee, o sugestie, un sistem de descifrare pe care-l propune, adăugate la cele anterioare, premergînd celor ce vin, vor apropia, din ce în ce mai mult, pe cititor de substanța intimă, de adevărul operii studiate. Foarte interesant, prin percepția lecturii, ni s-a părut al doilea capitol din exegeza despre Bacovia - Feeria bacoviană. Poetul, considerat cînd necrofonic cînd thanatofonic, zdrobit și sufocat de viață, ne apare datat cu o registru poetic mai cuprinzător, ceea ce-l scoate de sub acuzatul uniformității, monotoniilor, cîntecului monocord ce a prahod lirică. Să exemplificăm spre a ne face și o idee despre calitatea scrierilor lui Dugneanu: „În nouă peisaj, partium reprezentă semnul opulenței și strălucirii orasului-salon („Parfum, incendiu violet și becuri aprinse / Amurgul lăcește pe orasul de vîlărină”), sau ca în simetria mai sus amintită („clar de noapte liturgice”, fluid afrodisiac, estetic, asemănător, tronierilor florilor de țes și salcim, eminescense. Idealul erotic se purifică și devine eteric, diafan, fără a fi morbid. Obrazul „pai” nu mai indică boală sau stări de isterie, ci constituie prilej de delectare estetică (și nu enervare) a simțurilor... Mai mult de atât, Bacovia dovedește un neașteptat dar al criticilor de coloratură romantic-medievală în genul „pajerilor” și emblemlor lui Mateiu Caragiale. Nu lipsește gustul pentru răsfațul metaforelor și stroferilor rare, al atmosferei de epocă vovodădală, dar nu neguroasă, ci ușor frivolă, manierist-avale-rească” și se exemplifică prin poemul Batădă, „sompțuos tabou votiv”. Excelent ni s-a părut și studiul despre Al. Philippide, în care se face, mai întîi, o trecere în revistă a exegezelor despre poet, după care criticul ne propune propria sa opțiune, înclîntînd poezie și prin impulsurile polemice care o animă.

Ca aproape totii critici din generația sa, Paul Dugneanu este, cel puțin în acest moment al evoluției sale, sub tutela noilor critici, mai ales bachelardiene, barthesiene și richardiene. Cîrculă, în paginile sale, bine cunoscută sintagma și noțiunile precum: spațiu securizat, scară semantică, semte, acant, climax, perspective anamorfice, ca să nu mai vorbim de semnificanță, semnificat, conotație etc., ce tînd să devină (nu la Dugneanu), ticuri verbale, recuzită menită să ilustreze sincronismul profesiei și nimic mai mult. Problema este însă altă și anume: chiar folosindu-se, acant, climax, perspective anamorfice, fără de care critica, indiferent dinspre ce parte vine, nu se justifică: formularea judecăților de valoare estetică. Altfel, orice chirurgie a operii devine simplă digresione (era să zic divergență). Critic inteligent, cultivat, cu simțul echilibrului, autorul Universul Imaginare nu cade într-un tehnicism steril, deși unele semne nu lipsesc. Ne place să credem că nici nu va cădea. Ar fi păcat.

Pompiliu Marcea

POVESTIRI TERMINATE ÎNAINTE DE ARGEZI

UNIVERSUL POVESTIRII

Sustîntut de revista „Lucaefărul” (premiul pentru proză pe anul 1980), Sorin Preda a debutat recent și editorial. Cartea sa este o culegere de proze scurte, într-o organizare unitară din punct de vedere tematic și stilistic, cu un titlu, în primă instanță, ciudat, creator de suspiciune și plăcut susceptibilitate în mintea cititorului. Dar, fără îndoială, nu e nevoie să citești multe texte pentru a te convinge că aceste Povestiri terminaste înainte de a începe („Cartea Românească”, 1981) sînt excelente, peste care s-a trecut cu ușurință, din încercările și profunzimea lor sint de metăgădit. (Copii din flori, Schivance, Priveghere) (analizat în suplimentul de Sorin Alexandrescu), Desertațiune, Heruvic, Streina etc. Ceea ce-l ferește pe Dugneanu de păcatul plu-

inteligentă literară, are deja un univers format, pe care îl stăpînește cu putere și ironie, cu răutate de a nu spune niciodată totul dar și cu bonomia umorului absurd, construindu-și un narator generic care știe tot despre confidențe, poveștile, sentimentele, soluțiile „amicii provinciali”, dar care devine cu atât mai interesant, cu cît ne amăgește mereu (era să zic zilnic) cu „amînarea” poveștii. La fel de adevărat e faptul că universul acesta riscă, în perspectivă, să supere prin monotonia subiectelor, prin reluarea în variante nenumărate a aceluiași conflict. Dar, așa cum e făcută selecția de acum, Povestiri terminaste... au coerență de ansamblu, în ciuda faptului că a doua parte a volumului (Adenda) cuprinde texte cu o miză epicală mai mare și în care procedeele retorice din prima secțiune sînt relativ abandonate. Mecanismul ironic al prozelor lui Sorin Preda, pentru care o specie literară care să le cuprîndă cu observație ar fi prea strîmă, se bazează nu atât pe observația reală a lumii explorate, cît pe felul de a o face explicită cititorului. Nîmic așadar convențional în sens tradițional și, totuși, totul gravitînd în jurul convenției. A distruge modalitățile clasice de înregistrare ficțională a faptelor însemnate a supralicite convenția, pentru a o face vizibilă,

Exact așa procedea Sorin Preda, sugerînd percaritatea formulelor de care se desprinde cu vehemență prozatorul modern. El întîlnește mai ales o tehnică și e plăcut surprins să ne arate că tehnica aceasta, de a acomoda la realitate ca să o descrii cît mai verosimil, e falimentară. Naratorul acestor premise epice aruncate în aer cu malitje, făcute să explodeze înainte de a le lăsa să se construiască răbdător (de aceea, probabil, „poveștiri” terminate înainte de a începe), are grijă desigur să se facă vizibil, evidențînd de a dirija ce încă nu a alcătuit. Ciudată — și captivantă — opțiunea Textele sînt foarte scurte, unele simple crochiuri de nîc o pagină, sugestia lumii picturiste și picturistice, răsădită de incidente sentimentale și trăind permanent în priză, în care stăruie prelungirile spectaculoase ale doritei vieți eclozătoare, e accentuată prin rapidele „schimbări de direcție” ale puterii auctorale. Căci naratorul mai e încă, și la Sorin Preda, un asemenea semn al forței, al demingierii tradiționale. Opțiunea tinărului prozator e astfel de două ori stranie: în virtutea tradiției și explandînd formula reactualizată a prozei scurte ca libertate maximă și suverană independență, aproape nonsalantă la adresa tiparelor, naratorul său știe tot despre personaje. Tocmai din acest motiv ne și comunităzăm atât de puțin despre ele, terminînd înaintea de dezvoltarea conflictului, anunțînd doar care sînt perspectivele de a „întra în istorie” ale întîmplărilor respective. A intra în istorie, în acea umilă istorie ficțională a lumii care se așază, gîlîită de speranță și acoperită nu de propriile iluzii, ci de anti-iluzia pe care i-o oferă autorul; iată o morală a stabilității pe care nu o imbrățișează nicidecum proza lui Sorin Preda. Malitia incendiară practică e o formă de mobilitate absolută. Umorul sec, umorul absurd sau simpla privire ironică nu aduc schimbări radicale dar modifică viziunea, transformă felul de a te apleca asupra întîmplării și acest lucru este esențial.

Tema cea mai atent studiată de prozele acestea este risipirea echilibrului conjugal. Aproape toate personajele lui Sorin Preda trăiesc sau au trăit astfel de momente. Mărită și foarte mare, dar studiul încăpătînat, dublat de tehnica amintită, produce o reală savoare. O incintă savoare. Naratorul, de altfel cel mai important personaj, trece și el prin purgatoriul dezechilibrului conjugal. Sau, poate, înfîlțurînd dezechilibrul, trăiește dragostea semnificativ pentru modul în care dezechilibrul se impune ca adevărată stabilitate. Adevăra, atenția este captată de spectacolul morbid al decrepitudinii, al îmbătrînirii nu atât fizice, cît morale. De fapt universul lui Sorin Preda e unul al elanurilor distrușe, al

perpetuării senectutii care cuprinde deopotrivă planul real și cel himeric, starea explicită și cea virtual simbolică a personajului „mișcat” în fața noastră. Situația derizorie și aspirația lui, nu de puține ori fantastă. Dintr-un astfel de spațiu se eludează fie prin supralicitea fantastică a iluziei, fie prin dinamitatea ei, cu este „singur rece”. E soluția aleasă, deocamdată, de Sorin Preda. Din cînd în cînd, naratorul e obligat să coboară din ficțiune, pentru a vedea dacă faptele pe care stăpînește și în absența prefăcîntei numai, și efectul de anulare a convenției are, în cadrul sarjei ironice, o logică impecabilă: „Vă veți gîndi, cu siguranță, că nu am dreptate, că, necunoscîndu-mă, nu merită să-mi dați crezare. Dar puneți-vă și în locul meu și spuneți-mi cum e posibil să explic un fenomen fără să-l simplific? Îi simplificăm numind. Stă deci în puterea voastră să nu-mi dați dreptate și să faceți ceea ce considerați că ar fi mai important și util de făcut într-o situație ca aceasta. adică să sunați la ușa apartamentului 12 din blocul C. 3 și să anunțați familia Topolog că fîica lor, Andreea, se pupă de gură cu-n necunoscut în fața blocului. Să nu rezetați cumva după aceea gestul comis, căci nu se poate ca o iubire să ia act de ea însăși atîta timp cît o forță potrivnică el nu apare. Procedînd astfel, abia dumneavoastră veți pune în lumină sentimentul mai sau amînit. Stilul de iluminat public sînt doar vezoarele străzii.” (Îndrăgostiți). O concentrare și, în același timp, un desen mimetic al formulei umoristice abordate — umor absurd bine temperat, „îmbalnat” de o inteligență sensibilă cu finețe la nuantele precare ale umanității descrise — cîtim în Pios omagiu, Trișă, Ada, Catina M. („Convinsă de ceea ce face, indemnă. Catină care se scufundă în apa din lighean odată cu rufe. Restul e literatură.” e un pasaj elocvent). Chirichilă, Eboșă. Pe ultimul, reproducem: Poetul Ieronim Schlopou aminteste frapant de figura lui Ian Scheuith.

O să mă întrebati, desigur, cine este Ian Scheuith. Am să vă răspund. Ian Scheuith este un fel de Ieronim Schlopou, dar cu barbă, mult mai puțîn în bucle obrajorilor și cu o tăietură mai ascuțită, mai chinezăscă a ochilor.

Cît despre operă, însăși comparația acesteia cu ceea ce a lui Ian Scheuith vorbește de la sine.

Alături de George Toma Vesellu (Colonia, 1979), Ion Tudose Marin (Vedere potrivită, 1980), Mircea Nedelciu (Aventuri într-o curte interioară, 1979), Sorin Preda este o certă promisiune de înviore a prozei scurte.

Costin Tuchiș

OLUPE PENTRU TOATE VÎRȘTELE

Curgubina (1977) și La noi eind vine iarna (1980), Mircea Diaconu are fericită îndrăzneală de a evoca așa numitul univers al copilăriei, subiect în todeauna tenant, dar rămas foarte adese prăd unui mod de evocare caldului basmelor și repetîndu-se erori copii spectacolului confruntărilor maturității. Mircea Diaconu tînd însă să scrie tocmai acele pagini, cel mai adese uitate, din amintirile primelor vîrste. Calitățile sale de povestitor reușesc să stabilizeze echilibrul necesar între preponderanța descrierii și reflecția indispensabilă din discursul eroului, care este și naratorul istoriei totodată. Surprinzînd prin siguranța evocării în Curgubina, Mircea Diaconu se dovedește un remarcabil profesionist în La noi eind vine iarna. Deobicei relațiile asupra copilăriei reușesc amintirilor cu ceea ce știm despre procesele acestei vîrste în momentul relațiilor. Autorul reușește însă, în aceste cărți, să facă parca uitată atitudinea și opiniile sale de-acum asupra acelor clipe. De aici provine autenticitatea construcției sale și interesul pe care vine în contact mai curînd decît îl judecă și realitatea acesteia. Prin acest mod de a observa adevărata acestei vîrste, Mircea Diaconu evită orice forme de patetism, evitînd facilitățile „de succes” ale genului.

Copilăria este un spațiu de acțiune și înțelegere, deosebit de cel al vârstei. Luciditatea se concretizează, în primul rînd, nu printr-un ferm discernămînt valoric, cî prin dreptul egal ce este acordat fiecarei fapte și eveniment în viața individualului. („Nu-mi plăcea deloc ce se

cepe efortul scriitorului de a construi relații înainte de a construi personaje. Evident, fără a sta însă în prim plan, în rolul principal al povestirilor lui Mircea Diaconu se află experiența morții a copilăriei, ce se produce deobicei în momentul în care întarrea o substituție de neînțelegere din partea celor ce nu participă la universul priyat al eroului. Nimic nu este mai puțin nou în acest univers, unde, nu mult după aceea, totul va putea fi la fel de uzat. Fără a neglija nici un amănunt, căci toate sînt egal semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot îndruma radical destînlul naratorului și a celor din jur, acesta lasă multe enigme neatîșe, satisfăcîndu-și neliniștile prin descrierea peisajului moral, dar și a celui natural în care le-a reperat. Explicațiile aparțin mai curînd întîmplării decît dorinței premeditate de a reformula conștient și definitiv o însușire sau alta a realității. Privirea micului narator este condusă de un simț unic, înglobînd în sine sensibilitatea, morală, amintirile unor opinii diverse, joala hazardat și nediferențiat al simțurilor. Constă în ea și „spune” pe cel cu semnificative și pot

«Lucaefărului»

FARMECUL UNEI LUMI (I)

In urmă cu mulți ani, să tot fie vreo zece, apariția unei cărți de valoare și a unui nume nou de scriitor erau primite nu numai cu o generozitate vizibilă în spațiul acordat semnărilor evenimentului în paginile revistei, ci și prin bucuria sinceră a descoperirii talentului cu care se colorau enunțurile criticii. Entuziasmul spontan, trădând ca întotdeauna o perioadă de eferescență spirituală, pare a fi dispărut acum din coloanele revistelor literare, deși cărțile bune aprute sînt în majoritatea lor mai mature și mai profunde în sondarea realului și a sumarea literaturii, dacă nu mai valoroase, decît în urmă cu un deceniu. Astăzi ele ajung însă în librării într-un climat critic general de apatie și indiferență fiind nevoite să străbătă spre cititorii, mai însetați cu oricînd de adevărul literaturii, plasa derutantă și uniformizatoare a handipecului unui nou „entuziasm” de conjunctură și interese abie regizat. Cu riscul, deci, de a face un gest anacronic, vreau totuși să mărturisesc bucuria de a putea scrie despre o carte pe care o consider un eveniment al „dînei” prin maturitatea ei, **Defonia** (Editura Cartea Românească, 1981), roman care impune un autor pe deplin format la a doua sa apariție editorială: Apostol Gurău. Și cu același drept al criticului (și datorie) de a risca o privire în viitor pe datele prezentului, vedem pe unul din reprezentanții de seamă ai prozei noastre contemporane în acest scriitor dinăruen venit dinspre largul podiș al Covurluiului, cu vîile halucinate ale dealurilor și unduioasa vesnicie agresivă, în amestec pitoresc al graurilor scoticești, la poartă al Galiei. Nu numai talentul, ci și autorul nu ne îndeamnă la această afirmație, ci sentimentul că el este dublat mereu de meditația asupra sensurilor lucrurilor și destinului lumii create de care creatorul se simte răspunzător, că în spatele cărții se ascunde atît o individualitate artistică puternică cît indesebi, lucrul tot mai rar — o conștiință etică și estetică fermă.

Vocația constructivă a „univers” propriu era vizibilă încă de la debutul său în proză scurtă, **Inceputul verii astronomice** unde Apostol Gurău se arată un excelent și autentic pictor, (desi unuor monocord în exercitiile sale) al lumii peșterii din noile orașe ale industrializării unde spectaculosul exod al satului oțereza material inedit al mutațiilor mentalității rurale în mediul urban. În **Defonia** ambiția autorului este mult mai mare, atît prin amplitudinea construcției, cît și prin varietatea planurilor, prozatorului minuiind cu siguranță registre multiple, sociale, psihologice și lingvistice. În esență acesta este romanul lumii țărănești care se stîrnește sub năvala timpurilor noi, asiduate de o tensiune și continuitate care îl transformă în romanul satului românesc, obșnuit de istorie și se regenerează întocmai în intervalele de după fiecare încercare. Nu colectivizarea formează substanța cărții desei ea dă tensiune și dramatism acțiunii, ci agonia accelerată a unui univers, tulburătoare și fascinantă în inextinguibilul ei proces privit de autor fără încercarea și patetismul cu care ne-a obșnuit aceste romane îndurate ale curajului dezvoltării unei tragedii. Dimpotrivă (semnalind un salt calitativ) lumea e „olindivă” cu o obiectivitate conștientă și detasată, în inextinguibilul ei față sentimentalism — care e cea a scoliilor mari realiști din perioada. Prin moartea dragostei de pămînt, remarcabil surprins în psihologia țărănească, că în evoluția lui Ică Orza, cartea aceasta — ce se cere adicîntă și, de ce nu, reeditată de autor peste cîtiva ani cu unele

modificări și completări — închide o serie a romanului nostru rural ilustrată de Duiuiu Zamfirescu, Rebreanu, Marin Preda, Ion Lăncrănjan, unde ea forma motorul esențial al acțiunilor eroilor în universul satului.

Deși carte a rîndirii lumii tradiționale, principalele calități ale **Defoniei** sînt bogăția vieții ce mestește din fiecare pagină a ei, forța cu care trăiește acest univers veridic și simbolic (totodată, puterea autorului de a atinge esența unui fenomen istoric — dispariția rădăcinilor unei clase — fără a se rupe de sevele concrete), Defonia, teritoriul faulkerian real și imaginar, situat în zarea nostalgică și pătîmasă a luncii inferioare a Siretului, își are propria sa cosmogonie (facerea lumii, în mijlocul căreia — omphalos — se află satul, de către Diavol și Dumnezeu), mitologie (splendida poveste a furării coasei de argint și morții) și demologie fantastică (Mărtarea, Samca, diavol și diavolite, predestinări malefice, vrăji ale babei Foca, magie colectivă a satului, datini), istoria sa (asezarea primului Orza, figura stranie a prîntului Mario Uzzola, primul război mondial — al căror păstrător este bătrîna „broască testoașă arhaică”, Valeria Orza), geografia sa magică și peisajul care înconjoară satul, totul formînd o pecete pusă asupra locuitorilor săi, „homo defonensis” (inteligent, caustic, plin de fantezie, amar melancolic și iscoditor, dispunînd de moarte și iubitor de bucuriile intense ale vieții). Cu toate că își iubeste lumea, pitînd-o uneori sub masca obiectivității cu o tristețe sfîșietoare, autorul nu pornește pe drumul bătut al „demascării” abuzurilor, al dezvoltării de senzație pe care se mizează atît în proza obșnuitului decenului, romanul ocîlind salutar clișeele puse în circulație de acest tip de proză, oricît de tentante și rezistente ar fi — fapt care se adaugă noutății viziunii sale. Apostol Gurău se arată astfel interesat în primul rînd de literatură și apoi de etalarea „dosarelor”, de acea pentru el e mai important cum spune ce are de spus, arta de a convinge prin literatură, decît „curajul” de care de altfel nu duce lipsă în zonele „spinoase” ale cărții. În accepția care transpare din naratiune, pierderea esenței țărănești, de clasă a pămîntului, este un proces incheiat și ireversibil, de unde dată nu seninătatea nostalgic a tonului, oricum naturală și ironia cu care este înregistrat fenomenul istoric și aplicarea către estic a autorului. Pe fundalul cînt dramatic, cînt grotesc al colectivității, privit nu rareori cu un anume umor („Bătrînu primise echipa în curtea lui largă și, hitru, vesel, inspirat, a început să vorbească cu oi, scotîndu-și de pe cap căciula și scripîndu-și chelia cu gesturi obocente. Cinea pe la spate i-a tras crețea biete peste chelia lui înțeleasă. Telesu Mîstă a amuțit și a încetat să vorbească în tăcere.”) se desfășoară de fapt povestea membrilor familiei Orza, intermectorii satului, adevăratul fir roșu al cărții din care se ramifică, ca într-un roman picaresc cu setare, povestiri laterale cu numeroase personaje epico-didactice bine conturate din cîteva linii, înfrîmînd impresia de plenitudine a lumii create. Prin cele trei generații Orza prezente: bătrîna Valeria (și Remus), cei rămași în sat, Ică și Păuna, tinerii plecați, Trif și Alexandru (prin ochii căruia pare să privească autorul) construcția cărții poate îmbrîțișa o serie de planuri temporale de la începutul veacului pînă în prezent și de arii sociale (țărani, intelectuali satului, orașeni) cît și registre psihologice variate, care pun în evidență diversitatea gamei de expresie a tînarului prozator.

Dan Alexandru Condescu

SENZAȚIONALUL COTIDIAN

Gen literar confruntat cu rigorile unei condiții aparte, aflat între efemer și tensiunea prezentului, aspirînd să se acorde cu ritmurile realității și să devină literatură, pentru a deveni literatură, un talent special, spontaneitate, mină sigură și capacitate intuitivă.

Cu volumul **Intimpări în liniștea unei fotografii** (Junimea, 1978), Cornel Nișorescu facea dovada unei realități estetice, un roman formula repetitivă a unei obsesii, a istorie. De pe înălțimile de la Bîldaru reportajelor convertite observația în reverie: „E ușor să-ți imaginezi cohortele înaintînd pe albie, cu scuturile strălucitoare scintilind în mișcare, soldații cu mers greoi și măsura gîndului de a se evadarea evenimentelor și sălbăticiunile ascunzîndu-se în vizuini. Te miri cum au ajuns bărbății din cetățile de pe virfurii pînă la sud de Dunăre, cum au bătut atîta drum soldații Romei auguste pentru a veni tocmai aici, la un fel de margine a pămîntului, mirati că nu le aparține și asta, dincolo de care nu prea știu ce se mai întinde. Mare trebuie să le fi fost mirarea cînd s-au trezit că înaintea lor nu se înalță palate de marmură cu staturi și coloane, pietre largi, pietruite și finit sculptate cu migală. Pentru a retrăi clipele lor de neliniște trebuie să faci abstracte de stilul de curent electric, de sosea, de cîteva mașini și să îndăguri zidurilor din proajmă să prindă viață”.

Cadrul reportajelor-povestire ocupă aproape tot atîta spațiu cît și latura de comentariu, dialog și personaj, componenta vizuală, pasajul descriptiv, definit în chip particular stîlului unui reporter atras de literatură. Fiorul liric întreține un sentiment al miracolului, permanent în pasajele contemplative, care deschiă și încheie majoritatea textelor: „Era un intr-o toamnă adevărată de minuni. O duminică limpede, cu lumină galbenă ca berea, curgînd peste oraș peste vîile căpșute cu porumb și cu lanuri de floarea soarelui, totul apropiat unei incredibile încremîri. Se născu o liniște asemenea acelei în care se coc strugurii, cîmce poți considera fetică că vezi dincolo de așezări, de plante și animale, și chiar mai departe”.

Cornel Nișorescu are sensibilitate indesebi pentru universul rural, transfigurarea liric atînci cînd nu este observat cu tandră compoziție — una lipsită de umor discret. Una dintre cele mai bune piese este **Un om și un cal** leagă satul Albac de 6 continente, pentru autenticitatea imaginilor de la „firgul de luni”, pentru acuratețea noutății care surprinde mișcarea scenei, tipologii caracteristice gesturilor, pentru atmosfera și prospețimea. Reporterul simte exact pulsul vieții simple, sin-

cronizîndu-și stilul cu mișcarea mulțimii, făcînd astfel o excelentă proză de observație. Reportajul jurnalistic presupune nota circumstanțială și este, adesea, o servilitate de care talentul autentic o depășește cu deznăvînt. Cornel Nișorescu evită festivulismul fad, infatuarea și familiaritatea, după cum are bunul gust de a nu se plasa pe sine în prim-plan și bunul simț de a refuza condescendența, iritantă la unii reporteri profesioniști. De aici se naște și caracterul literar al reportajelor sale, firescul personajelor necostructive, neridicate prin intervenții inoportune, lăsate să se exprime liber, cu toată candorarea simplității, cu toată vitalitatea lor creionată cu înțelegere, afecțiune și interes netrăcut.

Reporterul nu forțează realitatea, nu caută, neapărat senzaționalul, nu exaltă convențional eroismul și alte virtuți predilecte ale genului în formulele sale compromise. Textul este o rețetă în care fuzionează lirismul peisajului cu fantazarea sau evocarea istorică (într-un plîns în liniștea unei fotografii, **Impotrivă unui anume viitor**, **Cîteva clipe înaintea bătrîneli de la Mărășești**). Dialogul alternează cu meditația, întotdeauna dincolo de fapte fiind captat sensul, încărcătura de istorie și de dramă, substanța umană și semnificația patriotică. Senzaționalul este conținut în faptul cotidian, el trebuie numai observat, înțeles, semnalat.

Cornel Nișorescu are un anumit sentiment — prezente în toate piesele din volum — al solidarității dintre oameni și pămînt, dintre oameni și oameni, la rîndul său simțîndu-se implicat într-o inefabilă legătură în spațiul și personajele reportajelor sale.

Înzestrat cu simțul compoziției, el construiește mici năușe (**Omni care a auzit copacii strîgînd**, **La 10 kilometri din acest punct începe căpșutul pămîntului**), plină care datea literară asigură depășirea condiției efemere a genului. Lucrul se întîmplă curent, grație talentului de prozator al tînarului reporter, care creează o formulă proprie, complexă și originală.

Sultana Craia

Prin 1973, primăvara, după un debut izolat în „România literară”, nu mai stătea în urmă revistele literare și începea **Lucaefărului**, precizînd că acolo există cineva interesat de scriitorii 20 de ani și petulantă vîrșie se amesteca inanalizabil cu sentimentul juvenil al lipsei de judecării, an urcat într-o zi, la prînz, pînă în podul casei, de-acum istorice, pe de Bulevardul Ana Ipătescu, cîntîndu-l pe S. Damian. Omul era intr-o sedință de sumar, de altfel nu-l cunoșteam, așa încît iniția persoana pe care am zărit-o, cînd intruinea s-a sfîrșit, a fost un bărbat înalt, cu mers iute, privirea directă și transparentă, fără adevăr, părul tăiat scurt, cu un aer sportiv. Era, din întîmplare, cel pe care-l căutam și după o scurtă explicație m-a condus alături într-un birou prezentîndu-mă unui bărbat mai degrabă seund, cu aer bonom, ochi umili, îmbrăcat într-o cămașă cu mîncă scurtă și pantaloni gris-fer — Nicolae Ciobanu. Cum și pe vremea aceea ca și astăzi nu cunoșteam decît întîmplător pe scriitorii, încredințat că opera e tot, cele două apariții, cunoscut după nume dar ignorante pînă în clipa aceea fiind, mi-au produs o impresie confuză. Va să zică, așa arată criticii, am cugetat atunci rămîndu-mi numai să observ și proporția de similitudine pe care acești cetățeni cu aer blajin urmau s-o manifeste față de mine. Ceea ce s-a petrecut în săptămîna viitoare mi s-a părut incredibil: tot ce-i dădusem lui N. Ciobanu fusesse acceptat, la nici trei săptămîni după iniția întîlnire publică în revistă și, vreme de două luni, am apărut din ce în ce mai des, scriind cam tot ceea ce voiam. Privind un moment înapoi, nu pot să nu admit că a promova un tînar de 20 de ani, cu izvoare de neconformism, avînd „opini” și fiind cu greu de ținut în friu, a fost din partea redacției de atunci un act de curaj. Ceea ce se petrecea cu mine era cum nu se poate mai potrivit: n-aveam nimic din spiritul de grup al altora, mergeam luni la redacție cu un portofel săplînat, îl corectam în spațiu joia, și asta era totul o imagine a tineretii libere. Mult mai tîrziu, am văzut tot ceea ce se petrecea în jur și a început să-mi placă rumoarea redacției, mirosul tare al cernelei tipografice, zbrîmîntul telefoanelor cu apeluri de cine știe unde, tot ceea ce înseamnă

Cele două formule din titlu par, din punct de vedere semantic, echivalente, ba chiar identice la primă vedere. Ce s-a spus? Dacă înșă la babe topica nu modifică nimic în statutul existențial, la critici, cum vom vedea mai la vale, ordinea cuvintelor nu este deloc indiferentă pentru statutul lor profesional. Să facem însă un ucol, spre a găsi calea adecvată către miezul chestiunii. Un poet își poate da măsura și revela genul la o vîrstă cînd alții abia află de existența poeziei. Este celebru și exemplar în același timp cazul lui Rimbaud, care, oricum, în 1875, adică la 22 de ani (polemica privind cronologia **Iluminărilor** nu este încheiată, dar nimeni nu s-a avansat o dată a elaborării după anul amintit) își terminase extraordinara operă. În proză, situația nu este foarte diferită, deși cazurile de precocitate apar mai rar. Iată însă că și aici a fost posibil un Raymond Radiguet (pentru a ne referi la același spațiu cultural) care, la nici 20 de ani, dădea două celebre romane: **Le Diable au corps** și **Le Bal du comte d'Orgel**. Și exemplele se pot ordina înmulți. Simplificînd lucrurile spre o mai ușoară înțelegere, poetul și prozatorul vad lumea cu proprii ochi. Acest mod de abordare, nemilociată decît de limbaj, nu se modifică esențial cu vîrsta. Criticul are și el, de bună seamă, un mod personal de înțelegere a lumii. Dar „înțelegerea” se aolică unei lumi deja înțelese, deja gîndite: cea a operii. Criticul nu are dreptul să excludă opera pentru simplul motiv că nu intră în granițele modelului său, cum nu-l are nici pe acela de a o elogia fiindcă se identifică cu al său **imago mundi**. Este clar că demersul critic presupune drept condiție esențială cultura, iar lumea criticului va fi (vrînd, nevrînd) în consecință, **lumea cărților**. Dar asimilarea profundă a culturii intru formarea conștiinței critice și perfecționarea spiritului critic

Solemnități finale. La sfîrșitul feticării an revista Lucaefărului decernază premiile de debut. Laurențiu Fulga adresîndu-se tinerilor laureati. De la stînga la dreapta: Vasile Nicolescu, Nicolae Croitoru, apoi Nicolae Dragoș, Ion Hobana, Mihai Ungheanu, Teodor Bals.

atrebuți nostalgice? Ar trebui o postură oficială, ridicată sobru în picioare și încheiată la toți nasturii, care să spună vorbele de ocazie, arhicunoscute, trebind dezvoltat peste greseli și supralicitînd detaliile? Ar trebui o măturisire, o „Profesiune de credință”? Ar trebui un cîntec în cântec: „Ori o meditație plină de responsabilitate împănată cu aduceri aminte și perspective? Iată, ce poate fi mai semnificativ — în ce mă privește — decît că într-o ocazie sărbătorească precum cea de față, începutul acestor rînduri este marcat de serpuirea a cîmce semn de întrebare? Și am început așa pentru că, vorba lui Manole (blagînu) — „n-am putut altfel...”

Vreau, adică, să spun, că, dincolo de faptul de a fi scriitor cîmca aici, dincolo de faptul că am fost premiat de **Lucaefărului**, că, licean și apoi student fiind, l-am întîlnit pe Eugen Simion și Mihai Ungheanu prin care am ajuns să-mi iut poeziile și să mă apuc de gîtul acestui destin cumplit care este cel de comentator de literatură, dincolo de faptul că aici, la „**Lucaefărului**”, am ucenicit frenetic în dulcea (și înfricoșătoare) sclavie a Cronicii, Recenziilor și Eselui (trei ghilotine, una mai sulfată cu aur ca alta) — dincolo de toate acestea, ceea ce a însemnat esențial pentru mine **Lucaefărului** a fost — și a rămas — semnul de întrebare. Și, vâ rog să-mi credeți din toate cîstigiurile, acesta este, pentru mine unul. — cel mai mare. „Să ne deslășim”, vorba Eroului.

Suspectați sau ironizați, negați sau atacați, făcînd greseli sau excese de cumințenie, tinerii critici afirmați în ultimii 7-8 ani de **Lucaefărului** sint, orice s-ar spune, o promoție (nu vâ legați de cuvînt, acceptați-l ca o „întotdeauna de lucru”); eu cred că altceva decît **Lucaefărului** nu ne-a legat (minus unele relații de colegial-

Un moment al literaturii române

viciat unei reviste vii, incisive, juvenile în fond, cîci **Lucaefărului** a fost întotdeauna și este și astăzi o astfel de publicație al cărei spirit depășește foaia tipărită și pecețuiește, mai mult, niște biografii. Cînd, peste un an, din pricina feliurii, au plecat de la revistă Virgil Teodorescu, S. Damian și Georgeta Horodincă, mi-am închipuit, un moment, că, urmînd metoda excluderii de sus pînă jos, despre care auzisem cîte ceva, cei care-i înlocuiau vor face „ordine” și, ca atare, pentru mine, ca și pentru alții, nu va mai fi loc. De altfel, redacția se mutase la „Casa Scînteii”, nu mai avea acel aer tînal și fantastic al odăilor mici din Bulevardul Ana Ipătescu, așa încît, vreme de 6 luni, m-am ținut departe, cu sentimentul excomunicării. Chemat de Teodor Bals și de Nicolae Ciobanu m-am dus într-o zi iarăși acolo: alte voci, alte înecături. Încă ceva mi s-a părut că rămăsese, în ciuda unor chipuri noi și a impresii haotice redactate și de atmosfera din „combinat”, unde reacțiile felurite publicității se inghesuiau una lîngă alta, precum magazinele pe o aglomerată arteră comercială. Așadar, pleasera Virgil Teodorescu, inextinguibilul S. Damian, eleganta Georgeta Horodincă, anunțată de subtile parfumuri franțuzești, rămăsese Nicolae Ciobanu, cordial ca și înainte, Teodor Bals, mai tînal pe atunci însă cu mustața lui de orator interbelic, Dan Laurențiu, truculent și cu fabrica lui de calambururi. Dan Cristea, cu mersul arătat, de pușligist grăbit spre arenă, vesnicul Nicolae Velea, proiectat parcă de Gaudi, Ion Georgehe, cu mersul sătat și aparent rigid, numai că dramatic, Grigore Hasiu, cu silueta acrologicească și părul lung, cîntăreț de june-prim, Sănziana Pop, cu pasul iute, zvelt și cu instalata ei coamă blondă, Mircea Croitoru, pîrînd etern morocănos din pricina paginaii, om în realitate atîbil. Cei care veniseră completau într-un chip multicolor acest tablou vivan: I. N. Dragoș, orator leucist, atent la nuanțe, Mihai Ungheanu, cu acruul lui decis și infăltășar impotivabilă, contrazisă de ingenuitatea înfinită în raporturile umane, curtenitorul A. D. Munteanu, vesnic „la quatre épingles”, fu-

mind tabac „Amphora” în prețioasa lui pipă englezăscă, Jovialul Gh. Suci, Voicu Bugariu, cu un aspect misterios, Dorin Tudoran, un fel de liric „play-boy”, cu părul lung și ochelari de soare, Mircea Dinescu, atunci pletoș, cu mijlocul încercuit de un chimic chiaburesc, repetat ca un Gavroche de Bărgăan, Marius Robescu, aer absent, spîrit cordial și urban, Cezar Ivănescu, cu spiritul lui de șef de școală, în costumata de luptător de guerilla, prieten nepereche și, venit mai de curînd, tînarul redactor șef Nicolae Dan Frunțelău, un bărbat tînal și robust, cu palmele mari, fără, totuși, nimic violent, ba, dimpotrivă, plin de amenitate în imperceptibilă ironie blătească.

Toți, precum și zecile de colaboratori, majoritatea rămași după încă alături de revistă, alții dispăruti astăzi o singură zcînire literară, dau o imagine potrivită perspectivei pe care ochii mei aveau atunci și au pîstrat-o și astăzi. Scriu la **Lucaefărului** de mai bine de opt ani, pot zice că nientrînt, știu ce a fost și ce este, în acest interval, condusă de trei redactori șefi. Tot ceea ce s-a făcut aici pentru scriitorii tineri este, cu condiția să judecăm drept și fără prejudecări, excepțional. **Lucaefărului** și spîritul o echipă de critici cum probabil numai la „Convorbiri literare” există una pe măsură, a debutat poezi și prozatori, a făcut, prin rubrica lui Cezar Ivănescu, să circule nume de poezi fără volum și de tineri traductori eminenți, a învățat spîritul să se manifeste polemic și, cîm a fost nevoie, tăcut, a acordat premii care nu înseamnă, s-o spunem deschis, promovare pecuniară, ci o iniție consacrară literară, trebuincioasă tînarului scriitor precum aerul. Cine nu vede toate acestea și elimină pasul enorm făcut de literatura tînară românească, pornită în ultimii zece ani, judecînd neîndoiu cu malicie, **Lucaefărului** este, la ora aceasta, un fenomen literar, o dovadă temeinică și vie că spiritul este divers și liber, un moment al literaturii tineri, care nu va dispărea.

Artur Silvestri

Tinerii critici — criticii tineri

ceer timp, lată de ce debutul editorial al criticilor se face mai tîrziu decît, pînă pe la 30 de ani, criticul nu poate fi decît cel mult autor de lecturi infîlșate sau de recursuri inutile. Așa s-a născut, probabil, neîncrederea (de la o vreme înceace) față de noi veniți în arena criticii românești. Și pentru că aceștia mai au uneori și prostul obicei de a uita „drepturile” primului venit, li s-a tipit o etichetă, aparent comprehensivă, în fond minimalizatoare: **tinerii critici**. Iată-ne asadar în fondul problemei. Ce vâ să zică tînar critic? Un fel de critic caruia i se oferă — cu generozitate, nu-i așa? — circumstanțe atenuante: e tînar, nu știe ce face, e încă necopi, are talent dar mai are multe de învățat, nu-l lua în seamă, e încă tînar, etc. Deci, o uenie la locul de muncă, sub privirea îngăduitoare a mesterului (maestrului) dar și sub amănunțirea pedepsei sale necrutătoare atunci cînd, din neatenție strictă pîcă (scenariul), înăduindu-l, care, uneori, devine chiar stimulatoare bătăie pe umăr (motiv de sigur că da, recunoștință vesnică) se transformă atunci brusc în intoleranță adevă. „cîntată” pe o gamă ce se înalță de la anonimul „spirit de glumă”, înșinat într-un colț de pagină, pînă la amenințarea violentă, sprijinită pe cîte din Lautreamont. Tînarul critic este acum cu totul indezirabil. El nu mai merită să poarte eticheta acordată ca un favor și va fi recențat, artier, condeier, etc. Dar, atenție, a devenit indezirabil ceea ce nici nu există, ceea ce doar tînda să fie și nu este. Ar fi, numai dacă am accepta înacceptabilul. Adică, grade de comparatie de genul **mai criticul, mai puțin criticul, la fel de criticul, cel mai criticul, foarte criticul**. Să nu ne iluzionăm, căci creatorii de iluzii se pricepe la fel de bine să le

destrame: tînar critic nu există. Deci, au dreptate cei care pînă acum au tras concluzii în termenii: a fi sau a nu fi critic. Restul e tăcere. Au dreptate, dar numai pe jumătate sau doar la un prim nivel, important ce-l drept.

Mai departe lucrurile se complică, în sensul că devin complexe. Este un adevăr — sper că nimeni nu se indolesce — existența oamenilor bătîntalente, critici bătrîni și critici tineri. Criticarii acestei clasificări este cel biologic, dar nu numai. Căci criticului (cel care, adică, și-a dobindit acest statut în conștiința cititorului și nu neapărat în cea a confrăților, printr-o activitate susținută prin gust și cultură, prin exactitate diagnosticului, prin probitate și moralitate) tinerețea îi acordă atribuie suplimentare, între care două mi se par esențiale: puterea de a ignora clasamentele prestabile, conjugată cu voința de a verifica pe cont propriu, după criteriul de valoare, lucrarea de devorare. Este, acesia, o acțiune absolut necesară, fără de care literatura ar fi un organism condamnat la anchilozare. Nici o îndoială că acest proces nu este privilegiu exclusiv al criticilor tineri. Critica, în general, are acest drept, această datorie și zice. Dar la criticii tineri starea de confruntare este genuină. Și încă ceva: criticii vîrșnici au fost — e sigur — critici tineri. A la reproșa acestora din urmă că nu au operă e, prin urmare, ilogic. Tînarul născut cu cartea în mînă, dînt-un cunoscut basm, e doar o metaforă. A le contesta nu opina (peea ce ar fi firească) cî dreptul la opinie, e cel puțin încorect. A-i acuza, fără probă, că sint manipulați, e calomnie curată și, val, dovadă de slăbiciune. Ceea ce am invocat aici nu sint plămămii, ci întîmplări aievea, scrise. Mai deunăzi, un tînar critic (am spus tînar critic) ardelean, cu umor asemenea, teoretiza într-un articol din **Vista studentescă** „Lupta personală a criticului nu este, cum ar putea crede niște elevi de la Liceul de fotbal **Lucaefărului**, cu prestigiile scriitorilor consacrați și cu propria sa expresivitate literară”. Trece, din delicatețe, peste cînoștințele fotbalistice ale omului, (groșolănia face parte și ea din viață, dar ce păcăt că-i așa) pentru a săi face la ceea ce pare mai serios. „Lupta cu propria expresivitate literară”! De bună seamă, căci pentru a scrie trebuie să știi scrisul. Dar de unde aștept mi ai înangălbărită scriitorilor consacrați? Și mai ales, cui folosește? Dacă nu mai înșel. C. Călinescu, un tînar critic, a fost a tras atenția, cu dreptate, că hagografia, cantonarea în formule superlativă, golite de conținut, văduvesc de o reală înțelegere chiar opera lui Eminescu. Și atunci? Scriitorilor consacrați și cu mai întîmplă să scrie și cărți slabe. A spune trîntit acest lucru mi se pare a fi o obligație a criticului onest. Cum sint la fel de convins că o operă valoroasă suportă fără probleme orice „asediu” critic, ieșind de aici mai puternică. Dacă nu... Numai un prestigiu subred se teme de dispută. Așadar, o prejudecată în plus, alături de celelalte amintite mai devreme, care la criticii tineri, și criticii tineri lansată și formată de revista „**Lucaefărului**” sint, cu siguranță, străini.

La acest aniversar număr 1 000 al revistei, fie ca tinerețea lor să nu-i părăsească niciodată.

Valentin F. Mihăescu

Întii de toate, etica scrisului

tate estudiantină și nici acum — în ciuda multor aparate — nu ne unește efectiv decît acest loc, deschis cu generozitate criticii. Dar, dacă din esențiale sculptoare și esoterică a lui Dan Arsenie, dacă din apetenta științifică a lui Mihai Coman, dacă din critica baroc-autospectaculară a lui Artur Silvestri, din cea fermă și elegantă a Doinel Uricaru, dacă din distincția scrisului lui Paul Dugneanu, din spiritul „malefic” al lui V. F. Mihăescu, din nonsalanța plină de talent a lui Dan Al. Condescu și din căutările lui Costin Tichilă și ale Sultanei Craia, va rămîne revistă în critica românească, acesia se datorește întii de toate **Lucaefărului**.

Rămîneri echivalează (pînă la un punct) cu carie și în măsura în care fiecare din cei de mai sus (cărora li se adaugă și subsemnatul) va transfera cîstigiurile spiritului-stilistice ale jurnalisticilor între copierile unor volume, menirea **Lucaefărului** va afla, în acest domeniu, deplină acoperire. Cărțile te autonomizează, ele te oteresc și, chiar dacă te pot distruge, ele sint, oricum, „călău suprem”. La acest gînd — salvator — eu am ajuns, aparent paradoxal, numai după aproape 100 de articole publicate aici. Ce înseamnă acest gînd? Am înțeles astfel, că dulcea betie a nuterii pe care ti-o generează practica jurnalistică este o capcană, a cărei finalitate este sleirea, sterilizarea! 2) am înțeles că unele din eroile „celor mari”, unele din cauzele și efectele „luptelor” lor se transferă automat asupra „celor ce vin pe urmă”. Că numai creîndu-ti o autonomie (pe care tot cărțile ti-o oferă) poți evita neînțelegerile, fanatismul de orice fel și loviturile sub centură! 3) am înțeles (o dată

mai mult) că firea mea nu este una de „gladiator”, de „street fighting man”, ci una menită echilibrului evaluativ. În acesta nu se poate exercita decît pe zonele stabile, ale istoriei literare, în pacea sfîntă a clasicii. Iată că și critica poate fi un act de autocunoaștere! 4) am înțeles că prezentul timp prin excelență al jurnalisticilor, poate sufoa în dinamica lui teribilă, dacă nu ai armură, dacă nu-ți poți capta forță respiratorie și dacă nu-ți stăpînești și dozezi reacțiile. Și am înțeles că eu unul nu am astfel de calități! 5) În sfîrșit, am înțeles că acest prezent coplesitor al jurnalisticilor ține antena la o dată trecut, față de valoarea stabilă, te îndepărtează, prin miraje sale, de cultură. Ceea ce, la nici 30 de ani de viață, este moarte curată (spiritual vorbind)!

Și iată cum, la cinci semne de întrebare, am răspuns cu cinci semne de exclamare. În această am putut face acest lucru este numai datorită revistei **Lucaefărului**! După zeci de articole, recenzii, cronici și eseuri, m-am întors, singur, ce va mai „înțelept” de viață, în „mărginirea” mea, la clasici, la un trecut din care am plecat, poate prea repede, și la care la fel de repede m-am întors. Aceasta se cheamă **autolămurire** și cred că este cel mai mare cîstig pe care cel cîmva are de jurnalistică (și mai ales 1980) mi l-au oferit. Direct și indirect **Lucaefărului** a însemnat pentru mine o revelație a eticii scrisului. Ceea ce este enorm! O fi o doză de naivitate în toate cele de mai sus, dar totul e adevărat. Și dacă e adevărat — este!

Dan C. Mihăilescu

de catarge...

CETATEA DE SCAUN A TINERILOR SCRITORII

nu Bucureștiul m-a făcut să scriu. Asta o datorez literaturii, puterii sale atot-uptinzătoare. În stăpînirea literaturii intrasem cu mult înainte de a veni în București și mă dădusem legat fără măcar să am vreo nădejde. Dar Bucureștiul m-a făcut să mă întindesc cu revistele literare, cu scriitorii — împrejurare fără de care scrierile mi se pare a fi doar un moft. De fapt mă întindeam mai înțiu cu atmosfera literară pe care revistele o înțrețeau între colegii mei de generație. A fost ascărul mai întâi întâlnirea cu Mircea Constantinescu, Eugen Chirovic, Beana Roman, George Tarnea, Ion Nicolescu, Dumitru Dinulescu, Paul Cornel Chitic, Raul Brumaru, au fost interminabilele discuții literare și nu numai ceea ce scriam fiecare din noi, dar și ceea ce trăiam împreună. Abia după o vreme m-am gândit că să putea să duc la o revistă ceea ce scriam și am făcut-o în cele din urmă, dar nu fără să fi stat îndelung la îndoielă. Am tras și un folos din cele câteva săptămâni de ezitare, și anume acela că, într-una din zile, mi-am cumpărat o pălărie. Asta înseamnă că în sine mea, hotărâșeam să termin cu adolescența și să devin om serios. Pălăria trebuia să fie semnul că evenimentul s-a și petrecut. De fapt nu aveam încă douăzeci de ani și pălăria nu mi-a fost de un prea mare ajutor: din adolescență am ieșit ceva mai tîrziu, iar seos nu știu nici astăzi dacă am devenit... În sfîrșit, mi-am luat înimă în dinți și, prima revistă la care am îndrăznit să apar — cu pălăria pe cap și cu câteva fol de hirtie în mînă — a fost Luceafărul. Așa ceva nu se uită. Bineînțeles că n-am nimerit în orele de redacție și am venit a doua oară, fără să-mi fi pierdut ceva din respect...

Primul scriitor în carne și oase pe care mi-am oprit ochii a fost Sânziana Pop (Sau e mai bine să spun că primul scriitor care și-a oprit ochii pe mine a fost Sânziana Pop?). Așa se explică de ce, multă vreme, literatura română mi-am închipuit-o a fi frumoasă, blondă, senzational de tînră și sentimentală, entuziastă ca o ploaie de vară... Ce vremuri nemulțumite erau acelea în care apăream la Luceafărul cu câteva fol de hirtie scrise și Sânziana Pop încerca să mă convingă că sint extraordinar de talentat, deși eu unul nu aveam nici o îndoielă! Acum, judecînd retrospectiv, cîntăreșc talentul din două perechi de pantofi toți pe picioarele Luceafărului, pină cînd Romulus Vulcanescu m-a publicat în Tomis fără să mă fi văzut vreodată în fața ochilor și fără să știe chiar, că sint debutant... Sint și acum convins totuși că, dacă ar fi fost după Sânziana Pop, m-ar fi publicat într-un număr din Luceafărul fără vreuna din scrierile mele; dar mai erau acolo și Gica Iuteș, și toți ceilalți — mai ales Eugen Barbu pe care îl vedeam prezînd cenele lui de unde din inghesuala de la intrarea în sală, care își făcea prilejul să vezi, dar nu și pe acela să auzi ceva...

Și după ce am fost publicat în Gazeta Literară, Luceafărul a rămas pentru mine aceeași dragoste constantă. Ceea ce am reușit totuși, a fost să citesc și eu în cenele lui, într-o seară pe care țărăniș n-o s-o uit și în care stiu cum să face, dar Eugen Barbu lipsea. De data aceea Sânziana Pop a declarat în fața tuturor că sint extrem de talentat, ceea ce era un act de curaj cu un auditoriu atît de lipsit de duhul blîndeții ca acela. Impotriva îndoielilor exprimate atunci, n-am dat înapoi — dovadă că în literatură pînă la majoritatea nu este cea mai importantă... Ce datorez acelei epoci, Sânzianei Pop, lui Sami Damian de la Gazeta Literară care mă primea cercetîndu-mă atenji, de parcă ar fi încercat să-și dea seama ce zace sub pălăria aceea pe care o purtam cu încăpățînire? Mă îngrozeșc acum, cînd mă gîndesc ce s-ar fi întîmplat dacă cineva mi-ar fi trîș atunci în nas — fie din cauza pălăriei, fie a scrierilor mele... Poate că viața mea ar fi urmat cu totul altă cale și astăzi le-aș fi fost la fel de recunoscător că mi-au deschis ochii la timp? E foarte posibil...

Am publicat, în sfîrșit, în Luceafărul, abia datorită lui Ștefan Bănușescu față de care aveam un prea mare respect ca să nu încerc și eu să scriu așa cum revista teoretiza pe atunci... Dar, a scris și a publica, nu este același lucru cu a scrie și a fi băgat în seamă. După ce m-a ignorat căduros și incurajator atîta vreme — ceea ce cred că meritam — tot revista Luceafărul a fost aceea care m-a „descoperit” după a doua carte publicată și acesta a fost în fond adevăratul meu debut literar, momentul în care am simțit că sint pe cale să devin scriitor. Acesta a fost sentimentul pe care Mihai Ungheanu și Nicolae Dragoș m-au făcut să-l trăiesc acordîndu-mi încrederea lor — atenție fără de care nu-ti rămîine să te simți în literatură altfel decît ca un veșnic intrus.

Nu cred să existe scriitor format în ultimele decenii care să nu datoreze ceva revistei Luceafărul — dacă nu mai mult, apoi măcar aspirația spre această cetate de scaun a tinerilor scriitori. A fi prezent în paginile Luceafărului înseamnă a avea o confirmare fără de care este aproape o aventură să continui pe cont propriu. În orice caz, ceea ce am înțeles temeinic făcînd atîția ani curte literaturii pe culoarele revistei Luceafărul, a fost faptul că ceea ce am scris pînă acum este doar promisiunea a ceea ce o să scriu de aici înainte, sentiment pe care, dacă o revistă literară îți știe să-l trezească colaboratorilor săi, apoi înseamnă că își face cu posesiunii datoria.

Nicolae Mateescu

IMPĂRĂTUL SCRISORILOR

Cer îngăduința să fiu sentimental vreme de câteva fraze, atît cit durează aceste însemnări.

Totodată a cere zeilor inspirație, dacă ai să-ți cămăscuți, să-mi indicăze vîrabil și care-eva pe Geo Dumitrescu. El, divinitate severă și tandră a adolescenței mele de la care primeam semne magice nu altfel, ci scri-

Scriitorul Marin Preda prezent la ultima ședință de cenacul pe 1976, ședință de decernarea premiilor. De la stînga la dreapta: Mihai Ungheanu, apoi Nicolae Dragoș, Nicolae Ciobanu, Teodor Băls.

se cu cerneală tipografică într-un chenar numit „Poșta redacției”, o divinitate care-și zicea laic, mînteneste, ne-sacerdotal — cînd „Index”, cînd „Poștașul”. Într-o epocă a disensiunilor și măcinărilor de tot felul, a intereselor mari și mici, a aranjamentelor suverane, am avut prilejul să trăiesc un basm gîngăș și curat:

Să ai cîndisprezece-saisprezece ani, elev pierdut în vreo departare nemsămată, într-o bună zi să observi cu uimire că-ți-a înflorit un fel de nou organ, organul liric, organul cuvintelor a cărui prezentă se manifestă prin aceea că, zi de zi, așterni pe hirtie cuvinte potrivite într-un gest firesc și imperios necesar ca și faptul de a respira, să nu ai habar dacă noal mod de a exista este o boală, este un viciu sau este un dar, să nu ai habar ce cale să urmezi, nimeni dintre cei din jur, oameni cu munci foarte clare și practice, să nu te poată ajuta și în momentul acela brusc să descopere Doctorul, să descopere Invejătorul, să-l descopere pe Geo Dumitrescu.

Infrigurat, cu nesfîșite precauții, cu religiozitate, să pregătești o lună încheiată picul către El și apoi încă o lună încheiată să aștepti Răspunsul, în fiecare săptămîină la chioscul de ziare să cumperi revista, viața ta între două numere să nu conțeze, să fie o pauză, un gol, o aminare pînă în clipa cînd în fine îți între degetele tremurătoare gazeta bucureșteană, vezi acolo numele tău și te aprinzi, flamă intensă — ce ritual imbibat în puritate!

Și Geo Dumitrescu să te ia pe aripa lui unde supraviețuiesc toate viațelile poetice, să te supună la un travaliu dur, dar nu de artist ci de artizan, de meșteșugar, ca și cum te-ar pune să croiești mereu și mereu o pereche de pantofi banali mereu și mereu aceeași bancă a pereche de pantofi, pînă cînd, în cazul fetei al unui neamnic, banala pereche de pantofi se transformă sub bir într-o pereche de pantofi fermecați, pantofi inefabili, pantofi zburători (sau drumul indescriptibil de la construcția verbală cuminte, oarecare, pînă la poemul animat de suflul vizionar).

Să tei acolo, la stieștii lui Geo Dumitrescu lecții lui generis de estetică, așa incit, mai tîrziu, cînd deschizi o carte, „Poema” lui Croce, de pildă, și citești despre „adincimea ultimă a sufletului poetului” despre „poetii care mult timp conviețuiesc cu un fals, prezentîndu-l ca autentici colorații și lumii literare, pentru ca apoi să-și dea seama de iluzia în mreșele cărora erau prinși și să izgonească intrusul; despre ceea ce nu se poate preda, spontaneitatea și libertatea „geniului”, despre „discipolul infidel”, „foarte fidelul discipol infidel” care are „ceva propriu de spus, singular demn de maestrul său, care cu forța sa vrea să pună în mișcare forțe noi și să favorizeze inertia”, — deci cînd citești toate acestea, constăți că le știi de mult, de la Atelier, dar nu explicit, ci implicit, dar nu din afară, ci

dinăuntru, idei dobîndite prin exercițiu, idei trîite, ajunse prin exercițiu starea launtrică de definiție...

Și să se creeze un tip ideal de relații literare între tine și El, împărțînd scrierile relații în care nu conțezează persoana, simpatie ori idiosincrasie, ci doar pagina scrisă, și să-ți dai seama că pentru a publica o poezioară la Atelier funcționează numai și numai un criteriu, nu nu zicem valoarea, termenul ar fi pretios, să zicem bruma de talent, detectat sigur de bunul său gust mult încercat, și acest elim de corectitudine deplină să te modeleze în bine. Să ajungi tu însuși autor de carte (de cărți) și să nu-ți întîlni niciodată pe Geo Dumitrescu și să-ți fie teamă să dai ochii cu el, teamă că, vîzîndu-l, se va rupe vrea, teamă că întîlnirea va fi palidă, în chip fals, orice ai spune atunci va fi mai puțin decît sentimentele care le nutrești față de el. Să ajungi, asadar, tu însuși autor de carte, de cărți, și să înțelegi că omul acesta pe care ești, da, nu l-ai întîlnit niciodată, e rămas întipărit ca o pecete de foc în ființa ta — Tu, uenicule, ești tu însuși, dar ești și o amintire despre Geo Dumitrescu! Acesta este basmul suav, acesta este frageda minune pe care le-am trăit. A fost vorba aici despre concordie. Despre speranță. Despre încredere. Despre generozitate. Și despre fructele lor. Repet: într-o epocă a disensiunilor și măcinărilor de tot felul, a aranjamentelor suverane se petrece basmul. Geo Dumitrescu a întreprins, întreprinde, o muncă teribilă, mîgăloasă, fără satisfacții rapide, fără confirmări imediate, un fel de a inventa peșteră dar pînă pentru un fir de iarbă răsărit în gol, un fel de ciopli o statuie dintr-un abur, un fel de-a găsi magnifica pădure viitoare într-un biet tufiș, Geo Dumitrescu acolo, în continentul său de picurii, a întreprins, întreprinde, o trudă sîșită insuflieț de gînduri că poate vreunul dintre pleterele pe care le tot poartă pe umeri îl vor crește niste binecuvîntate aripi ceresti. Ca poet sint născut din mine însumi, dar sint și efectul generozității unor scriitori. Fără generozitate, nu stiu cum aș fi fost și dacă aș fi fost. Nu știu nici dacă garofele ar mai fi roșii, nici dacă rîurile ar mai curge și nu cumva ar împietri. Nădăjdulesc că generozitatea este transmisibilă. Nădăjdulesc că eu însumi m-am contaminat de generozitatea lui Geo Dumitrescu. Nădăjdulesc de asemenea să nu fiu decît o casetă provizorie, un popas al acelei generozități în drumul ei către altul, către următorul, în drumul ei fără sfîrșit. Este exact ca și cum Iosif Vulcan ar fi scăpat dintr-un amnar atînci și în mod miraculos scinteia aceea s-ar fi prelungit în literatura română pînă azi și pînă peste un secol și-n veștii veclor.

Grigore Georgiu

Gabriel Chifu

Nicolae Mateescu

MIȘCĂTORII

gae spîrgea semințe și privea la televizor. Era într-o pijamă care miroșea a motorină. De fapt întreaga încăpere aducea cumva a carburator de mașină. Nicu Gae era sofer, microbist de fotbal și mare jucător de pronosport, și toate aceste trei dălni venite de la tată-su Vasile Gae, îmbrăcau alt de bine garsoniera incit nimic altceva n-ar mai fi putut încăpea în preajma lor. O groază de fotbalisti celebri tapetau pereții de un alb demult apus. Pe ușile dulapurii, prinse în pîneze, ațnau vreo zece buletine „Pronosport” și reclama unei limuzine americane.

Pe jurnalul de la picioare s-au strîns o multime de coji, care pareau o cîrează de gîndaci prinsă în jetul unui insecticid. Nicu Gae se întindea în recamie, și fiecare trosnitură a genunchilor era parcă o descotorosire de o povară fizică și sufletească. Mecul se juca prost de tot, iar treaba asta se putea bine înțelege și dină felul în care bogozănea soferul. Cel mai des se putea auzi cuvîntul șnapani. Așa le spunea el șefului de coloană, normatorului și barmanului Ghitu, cel care jurase pe propriul copil că nu va lăsa nici o sticlă nediluată. „Șnapani! Șnapani!” s-a auzit printre cojile de semințe îfluritate în aer. Apoi omul nostru s-a ridicat și s-a dus în bucătărie. Tifonul care ținea loc de ușă ascundea un aragaz cu două ochiuri, așezat pe o masă verde, sub care odîineau un pluton de sticle goale. În partea cealaltă a bucătăriei, stătea pe un scaun o sticlă abia desfăcută de surorile Kessler, rachiu cu două prune pe etichetă, un pahar cu zodia Vărsătorului pictată cu galben și o scrumieră plină cu mîcuri și scrum. Soferul Nicu Gae avusese o vizită. Griguta Briceag, tot sofer pe un MAN de șaispe tone, avea gînd de însurătoare. Trecuse de patruzeci de ani și căuta o gospodină permanentă în casă. Șantierul îi dăduse și lui garsoniera. O mobilase în rate, adusesse și ghiavece cu flori; mai lipsea doar femeia care să le ude. De aia îl căutase pe Gae; să-l tocmească ca peitor. El, și de ce tocmai pe el, pe Gae Nicu? Întreba asta îl futură și cap soferului în timp ce ridica cu grijă scaunul cu surorile Kessler. „Mă, asta o ști ceva, o fi aflat că m-am tînut cu Marieta două luni de zile”, gîndi cu voce tare Gae, și una din gene îi se zăbea nervos, așa cum se mai întîmplă cînd ai un necaz cu distigii la loc în plie o sumă mai mare decît pantofii de vrei să-i cumperi. „Șnapanu, vrea să mă pună la încercare, da n-o să-l meargă; n-o să-ți meargă Griguta”.

Îi pisca limba de atîtea semințe, iar un pahar de țuică venea cum nu se poate mai bine; mai ales că mecul între Strădușia și Avîntul se lăsa cu o droaie de cartonase galbene și, peste toate astea, portarul Valpe de la Avîntul fusese cotogit ca-n filmele interzise. Dar pe măsură ce soferul Gae sugea păhăruțele din rachiu după rachiu, bucătăria lui Gae, mai umblau după meci. Se întorșeseră cumva în trup și, ca niste reflectoare ale unui vapor care caută un loc bun de acostare, scrutau un întineric plin de întrebări. „Mă, asta nu e chiar cu mine, da tot are ceva gînduri de ascuns. Fața i-o fi de icoadă în fața spate și ros de viermi”. Și uite așa soferul Gae intra în inteliecțiunea surorilor Kessler, și era ros de niste gînduri care le vin rar pînă și oamenilor fără treabă. La al cincilea pahar a oftat și s-a jurat că nu se dă bătut. Mecul se terminase și la o masă lustruită stăteau doi gînditori, pescuiri cu patmă în fiecare dîună-amază de toți cei care zic că ar face și e așa ceva: Vornicu și Topescu. Gae i-a făcut și pe asta alături cu Briceag. I-a făcut într-un fel anume. (El n-au s-o știe niciodată.) Calendarul nostru ortodox sărea din pîneze la vîntoasele cei leșeau lui Gae din gură. Cînta ABBA. Și una din ele, aia blondă semăna cu Marieta. La culoare și la pantaloni, că restu e micuțu, și-a zis soferul Nicu Gae. Griguta ajunsesse împărțit lumii care tocmea dezarmările și bunăstarea, un împărțit în stare să facă numai rău oamenilor, să aducă adică în televizor numai filme proaste și meciuri de fotbal din divizia be. „Îl schilodosec, auzi? Îl schilodosec”, și-a zis Nicu după ce a terminat ABBA de cîntat. Uscase surorile Kessler și nu mai avea decît un murfălar cu corăbioare dulci. Asta făcea mai mult decît trei picloare de scaun strujite și fierde, dar mai puțin decît un clochane de strugure.

A venit o-cmă Vornicu și a zis că dă ceva cu un inventator din Timișoara. Se făcea că s-a

pavel perfil

născut o mașină care inghite mai puțină benzină. „Șnapani! Șnapani!” a zis Gae, după care a început să mine porcii la jîr. Pe la zece încă mai sfôrâia în pijama aia de motorină și visa că-l la de gîlci pe Briceag. Amîndoi, în costume de oraș, cumpărate de la Constanța, se înverzeau prin țara grasă, de primăvară. Gae, cum era și cazul să fie, n-avea mîscături de frică și lăvălea cuvinte tari în urechile lui Griguta. Apoi a apărut și Marieta și a început să-i bătă pe amîndoi cu un stavrid afumat peste față. Și ea era verde-prăzule și mușca din bărbăți cum ai mușca dintr-o pălînță caldă. Atita doar că fața îi era roșie-roșie. (În bucătăria aia de șantier aburul autocloavelor umfla și roșea fețele.) Dar de ce îl bătă pe amîndoi, cînd de vîină era doar Griguta? Se întreba, rămîind mereu nelînvîns. Gae, dar și întrebarea asta atîl de grea s-a împelzi repede. Amîndoi erau verzi ca gusterii și nu puteai recunoaște care-l anu și care-l celalt. Da, ia stai așa, nu era decît Gae acolo, de două ori Gae. E-te-te, nu se poate, gîndea unul din Gae, nu se poate să fie doi mai asemănători ca gemenii. Ba uite că se poate, și să mă trăiască și într-o dumșenie de nestîni. Și atunci tot așa. Gae care avea meru îndoilei s-a ridicat din iarbă și a rupt-o la fugă. Fugea mai dibai decît o basculantă prin fața postului de miliție. Alături, rîdea, rîdea, rîdea dureau făclie, așa cum rîde unor! Gae cel devtră. Rîdea și Marieta, cu stavridul afumat în mînă.

Trecuse de miezul nopții, trecuse demult, cînd prin pereții de piatră bubuiau pumnii vecinului. Într-un iac de sudoare, s-a trezit Nicu Gae. Televizorul lăsa de-îl strepezte dinții. „Șnapanule!” a strigat soferul, poate la adresa vecinului, poate la televizor, sau poate la adresa celui de-al doilea Gae, pe care și-l amînea vag și confuz și departe, departe, într-o basculantă prăfuită, pe un șantier urias.

A stîns televizorul și s-a dat în spatele perdelei de tifon. A bătut două cîni cu apă și, parcă, gîndurile începuseră să i se mai aducă. „E clar, Gae, asta ai de făcut”. S-a dezbrăcat de pijama de motorină și a intrat în pantalonii lui cei mai buni, apoi, tot așa, descuși și împăind pe linoleum, s-a dus la Griguta. „Auzi mă, nu mai am chef să-ți fu peitor, o iau eu pe Marieta”, i-a strigat din ușă celuilalt. Iulmac cu ochii întredeschși la lumina apărută brusc.

„Te, te, te, te?” Avea o hibă Griguta cînd îl cuprîdea emoția. „Vie! s-o lei pe Marieta? Ia-o flate, ia-o”. Abia după asta a reușit Griguta să se ridice din pat. „Întră Gae, întră în loc”, i-a zis celuilalt, de data asta pe un ton potolînt, sfătoș chiar. „N-am nîmce de bătut, că ai merita să dăm pe gît măcar o dușcă de rachiu”. „Păi hai la mine, a zis Gae, că mai am ceva vin și o farfurie cu semințe”.

Au tot spart la semințe pînă s-a deschis cantina. Pe la șapte jumate erau în șantier, într-o duminică în care se luera totuși. N-au tras niciunul nici o țigare; îl pisca limba de atîtea semințe sparte. După masă s-au îmbrăcat de oraș și s-au dus la Marieta; Griguta era pețitorul lui Nicu Gae.

ANALIZA DE PREȚ

mariana a sunat de vreo patru sau cinci ori pînă s-a dus cineva să-i deschidă. A venit să stea cu copilul pin se duce Doru s-o ducă pe Lili la dentist cu mașina. Au invitat-o în bucătărie și au întrebato dacă-i e foame.

— Ce grijă ai de soacră-tă! — I-a zis ea lui Doru, pentru că de fapt el o întrebase. A zis că nu-i e foame și s-a așezat la masă. Așa că Lili i-a pus totuși o farfurie cu corbă în față, iar ea s-a apucat să mîncece ca și cînd nu și-ar fi dat prea bine seama ce face. Lili a scos ceva din frigider, nu știu ce, și după numai cîteva secunde frigiderul a început să bizie îngrozitor.

— Ce are? — a întrebato Mariana.

— Are dragă! — a zis Doru.

— Că de cînd vreau să-mi iau și io unul da' nu știu de care. — a continuato Mariana.

— Ia-ți Arctic! — a zis fîc el.

— Da, da' p'ă ce să-mi iau?

— Pă bani.

— Eehh, fir-ar at dracu dă bani... — Incepe ea, desî n-a terminat corbă și măturîșese dintr-o dată, printre inghitituri și ștergeri discrete cu servjelel pe bîrbie, că are de gînd să vindă o oglîndă venețiană, „dă-o dracu, la ce-mi trebuie?”, sau o măsuță de nuc dintr-o sufr-

mircea nedelciu

gerle mai vechi, „știl tu, Lili, mamă, aia, o știi ce frumoasă e, o dau la Constanția, așa ceva nu mai găsești, am văzut una la fel ca aia, tre mil”, și că anu' asta lese și ea la pensie și „la noi se obișnuiesc să se facă este un cadou la cine lese la pensie, uite, a fost acum una care a ieșit la pensie și colegii i-au luat un costum dă haine, i-garte bun, tot vreo trei mil, dă' el, s'aracu, ar fi vrut bani, că cu trei mil ce nu faci, așaaa, costumul să duce dracul”, și așa o să facă și ea, o să le zică să-i dea banii și cu ce mai la pe măsută sau pe ogîndă lei la și ea un frigider Arctic.

— Nu ti-e rușine, mă, mamă, zice Lili.

— Eteee, de ce să-mi fie rușine? Ce, io n-am dat cadou la ieșit alții la pensie?

— Și cu cît Lili se înverșunează să-i facă morală cu un-i frumos, cadoul ăla trebuie să fie o surpriză, dă fiecare cît vrea și nu-i mai evalua tu ca și cînd ti s-ar cuveni”, cu atît Mariana vorbește mai tare și-î enervează pe Doru, care ar vrea să treacă la felul al doilea și nu știe cum să-i amîntescă lui Lili. Pînă la urmă se uită la ceas și zice:

— Hai, Lili, că mi-e foame! — și se lăță încere pînă la sfîrșitul mesei și Mariana se uită din cînd în cînd chiorși la scrișura asta de Doru care-i e ginere și se gîndeste numai la el, că-l e lui foame, că să-și cumpere roși și draci și laci la mașina lui, da' nu se gîndeste să-i facă și el un cadou soacră-și, să-și cumpere și ea un frigider ca lumea, și tocmai atunci ăia mică rătoarnă o vază cu flori de pe televizor (Doru și Lili au plecat de cinci minute) și Mariana se eî duce gîoș și-î arde nepotului ei de doi ani două palme zdravene de-îi fiuie urechile pin se întorc pînă în fața de la dentist.

După asta Mariana se duce în bucătărie să spele vaza și o scapă din mînă pe ciment și o face buclă și zice:

— Na, zgîrcitu' dracului!

CONFRUNTAREA REPERELOR

O revistă este, pînă la urmă, o instituție care asigură circulația culturală al ideilor și alitudinilor între creator și public, o formă care organizează creația și difuzarea socială a valorilor. Operele incheiate, finite, sint expresia concentrată a creației. Dar viața culturală a unei societăți este asigurată de publicațiile care mij-

locese metabolismul concret, viu, al unui moment cultural.

Revista Luceafărul este o prezentă semnificativă în spațiul nostru cultural. De-a lungul celor 1000 de numere, care alcătuiesc istoria ei, ne apare ca o paradigmă a mișcărilor noastre culturale în ultimii 20 de ani. Afirmată puternic în climatul de deschidere ideologică și culturală de la mijlocul deceniului al șaptelea, în circumstanțe istorice cunoscute, revista Luceafărul, pe care o sărbătorim, a constituit un nucleu al vieții noastre culturale.

Dincolo de formulele redactionale, mobile și pasager, revista a ilustrat un program de creație, orientativ, nu dogmatic-restrictiv, mai ales în ultima perioadă de existență a ei. Revista „Luceafărul” a fost și este expresia unui program cultural așezat pe o linie de continuitate a culturii. Regăsim în paginile ei, desigur, cu diversitatea firească, o sumă de atitudini față de cultura română, un mod de interpretare al ei, un punct de vedere față de literatura actuală și față de proeminențele literaturii noastre. Deși este o revistă ancorată în actualitate imediată a literaturii noastre, deschisă formulilor și procedurilor de inovație expresive, „Luceafărul” a promovato convenent o literatură care se inscrie în cimpul fecund al tradiției românești. Această orientare mi se pare a fi decisivă pentru destinul literaturii noastre actuale. Dacă în același număr al revistei citim un grupaj de poezii sau texte de proză aparținînd unor scriitori tineri, ce caută cu fervoare noi modalități de expresie, și, de asemenea, texte de exegeză și interpretare aplicate unor personalități ale culturii române, înseamnă că revista pune în fața creatorilor respectivi reperele stabile ale culturii române. Nu cred că cititorul, de orice condiție, dar mai ales cel avizat, recepțiază într-un mod disjunctiv aceste două realități literare.

Actiunea culturală a unei reviste se definește prin felul în care își recucerește tradiția. De numele revistei Luceafărul se leagă o suită de dezbateri și confruntări care au marcat profund cultura noastră actuală. Acest fapt nu poate fi trecut cu vederea cu prilejul unui bilanț, chiar dacă este omagial, cel de față. Atitudinea față de tradiția culturală este hotărîtoare pentru o etapă culturală, cit și pentru fiecare creator în parte. Revista Luceafărul a oferit scriitorilor tineri posibilitatea de a se confrunța cu tradiția noastră culturală, recepțiază prin noi filtre interpretative. A oferit acestora posibilitatea de a se confrunța cu reperele stabile ale culturii române. De a se judeca pe ei înșiși, într-un raport de continuitate organic cu patrimoniul spiritual al poporului român. Raportarea la tradiție este un act fundamental al conștiinței artistice. Conștiința națională a scriitorilor tineri nu se poate cristaliza decît într-un atare cîmp, ori, revista Luceafărul mi se pare că se distinge tocmai prin cultivarea acestei conștiințe a tinerilor scriitori.

Moment festiv: decernarea la Ateneul tineretului a premiilor revistei „Luceafărul” pe anul 1981. Da la stînga la dreapta, cei 12 premiați: Adrian Frîtilă, Marlin Lupșanu, Mircea Drășilă, Sultana Craia, Stelian Zamora, Adrian Bădita, D-m'ni Muzin în Demn, Aurel Anonic, (un fost premiați), Dan C. Mihăilescu, Denica C. Mănescu, Dan Alexandru Condescu. Lipsește din fotografie Mircea Nedelciu.

OMUL
DISPONIBIL
(fragmente)

Motto :

„Noi intrăm în carte cu trufie și spunem :
Un poem de dragoste e mai adevărat decât o noapte de dragoste.”

M. P.

De cite ori am făcut tentativa de a-mi stringe poemele într-o carte m-am izbit din partea cuvintelor de o rezistență pe care n-am fost în stare s-o trec niciodată. Poate că mulți dintre cei ce-și tipăresc cărțile sint nesinceri cu ei înșiși, vor să-și acopere mințile pline de singe, fata lor însemnată cu fier roșu.

Mai mult morții au dreptul să-și publice cărțile. Eu sint viu și-mi ajunge ca am scris poeme. Sint multumit de dragostea pe care am făcut-o cu toate cuvintele limbii române. Și imi ajunge aceasta. In ochii mei sint demni de compasiune acei care, vii fiind, scriu poeme de dragoste. E o declaratie că nu le-a ajuns deplinătatea iubirii, o dovadă în plus că n-au fost întregi în iubire, că iubirea aceea a fost numai de forma, un truc, o iluzie, un straniu pretext. Ca și cum i-ai spune iubitei :

„- Hai să ne culcăm împreună ca după aceea să putem scrie poeme de dragoste.”
E ca și cum după o astfel de noapte n-ai folosi zorii zilei decât pentru a comenta la lumina mileniului acea stranie noapte.

Penibilă. Dar mie mi-e de-ajuns dragostea cită încap-ntr-o noapte, cea taină și cea dragoste. Am fost deplin și asemenea mie dragostea mea e întreagă. N-am simțit niciodată nevoia să fac comentarii și să dau amănunte despre cum fac dragoste cu soția mea. Poemele noastre de dragoste sint cei patru fii ai noștri. Și cei încă o sută de copii

pe care-i învăț graiul viu al poeziei române aici, lângă rădăcina de piatră a Munților Rodnei.

Și pe ei îi socotesc tot fiii mei. Cartea iubirilor mele n-are decât aceste poeme dar în ele sint eu însumi deplin. O deplinătate atât de rotundă și mare că nu mai încap cuvintul. Ar trebui poate să-mi ponesc copiii și soția, să mi-i ucid, budoară,

ca să pot spune cu adevărat după-aceia cit de mult i-am iubit. Așa cum statuile antice ajung până la noi multitate. Eu sint eu și pe par mult mai depline așa cum sint ele și acum decât pe vremea când le cizela demurgul. Să lăsăm morții să scrie poeme de dragoste. Adolescenții. Bătrînii. Cei care nu sint întregi. Și tinjesc. Ei să-și publice cărțile. Au tot dreptul. Noi, cit sintem încă vii, să iubim cu întreaga, deplina noastră ființă. Așa cum imi iubesc eu copiii, cuvintele și clipele de creație. Poemele scrise nu doar pentru azi, pentru mine sau poimine ci pentru venicul Celălalt.

Nu-i treaba mea de acum să public o carte de versuri. Treaba mea e s-o scriu. Dar s-o scriu așa cum n-ar putea nimeni s-o facă în întreaga materie.

Atunci valoarea ei va rămâne oricând durabilă. Cum să iustific în fața propriei mele conștiințe și a copiilor mei nevoia de a scoate o carte ? Există cu adevărat o asemenea nevoie umană ?

Ait timp cit eu sint normal, viu și întreg, în continuare disponibil pentru creație ? Acum nu sint nevoia de a scrie, să citeșc și să scriu cit mai mult timp cu puțință. Cind voi fi bătrîn și steril, cit voi fi mort de-a binelea ce voi face ?

Și anoi criticii ? Ce vor face ei decit să-mi tot prefateze cărțile, operele mele alese, edițiile revizuite și adăugite, operele complete, preafumoasele mele opere ?

Imi închipi o carte ca o mare constructie atât de bine legată în toate mănușile ei incit imediat după apariție s-o accepte marea comos în circuitul valorilor lui. Mi-ar trebui, cred, un moment decisiv de inconstiență, o disperare pnelnică sau amenințarea cu moartea ca să-mi pot aduna oasele tuturor poemelor într-un singur schelet pentru trupul de nesuporțat al divinității.

Viata mea de acum se desfășoară firesc într-o deplină normalitate, într-un echilibru pe care nu-l tulbură decit cărțile celorlalți, încutura inspectorilor și venirea pe lume a unui nou copil.

Nu pot să sacrific femeia pe care-o iubesc și copiii pe care-i iubesc de dragul cuvintelor „copii” și „femeie” dintr-o poezie de dragoste oricît de derizivități ar fi ea, oricît de mult aș iubi și cuvintele.

Și sfînti, Ștefan cel Mare e mezinul familiei lor. Trebuie să sosească dintr-o clipă într-alta. L-au trimis la expres după crengușii și bere. Dar rece, băiete. Să-l vedeți ce draguț e. Da, da. Voronetul. S-a săturat și el, sărmanul, de atîtea interpretări și imagini.

Are nevoie de aer. A opta minune a lumii, da, da. Și-apoi lasă, băiete, bate mînea și tu pină mai e iarbă verde, acuși toarnă asfalt peste tot și se duc mănăstirile pe blugi turșiilor. Asta e.

Dar ce e cu grija asta suspectă față de curgerea timpului ? Nevoia asta grabnică de eternitate care erodează mai tare memoria Sfinxului decit tot nisipul milenilor ?

Și propaganda asta febrilă în fața sugarilor ? Lăsați pe copii să vorbească despre înfăptuirile voastre.

Viata și adevărul sint de partea copiilor. Cine v-a speriat c-o să vă lase înafara istoriei ? Calamitățile hotărâse cile și ce intră-n istorie. In marea istorie a milenilor. Nu in istoria măsurată cu cotul. Ciinele de la Pompei latră mai tare decit toate fanfarele Atlantidei. Și atunci, care decit noi ca istoria ?

cei care cred că istoria se măsoară cu cotul să mi-o ia incinte. Intr-o lume eminamente turistică e nevoia de citeva puncte statonice. Nu să pleci e o aventură acum. Să rămii ! Mult mai departe-ajung în poezie cei care au viteza de inaintare cea mai mică. Acum toată lumea poate să plece. In Franța. In cosmos. Oriunde. Dar cine poate rămîne cu mine, aici, statornic el insuși cit mai mult timp cu puțință ? Lingă oasele moșilor și strămoșilor săi. De veghe. Acela ajunge cel mai departe.

lată, sint citiva ani buni de cind m-am retras din toate turneele, mi s-au cicatrizat cele mai multe iluzii.

Mi-au mai rămas să mă doară numai acestea : dragostea, copiii și cuvintele. Pină pot să mă joc, cu copiii, să citeșc și să scriu, dragii mei, dragii mei dragi, imi ajunge. E bine.

II

Istoria e o lungă crimă. M-am săturat de atita istorie. Voi face tot ce-mi va sta in puțință să nu intru și eu in afacerea asta cu cîntec. Viata mea e un început de boicot. Voi boicota de acum inainte istoria.

Mortificarea vieții

UN POET:
ion zubașcu

de dragul formelor moarte. Creierile presate ca niște ierburii. Biete insecte prinse in ace intre copertile unor uriașe dosare. Dosarele secrete ale istoriei. Se inventează o formă legală de a ucide un om - sau citeva milioane, ce mai contează ? - apoi își mai dau viața milioane de oameni

să găsească o altă formă legală ca să le inalte celor morți o statuie. Cam asta a fost toată istoria. O parte din cifrul secret al istoriei. De parcă moartea mai are secrete față de noi. Acum cind cerul acestei dorpămieze de primăvară e mai plin de secretele morții decit noaptea de stele.

Știu și copiii cum se aruncă pămîntul in aer. Fiii directorilor își fac singuri jucării de uraniu. Părinții lor i-au luat in vacanță la ultima experiență atomică de pe fundul oceanului.

Și noi ne omorim vremea cu grija istoriei. Ne vom pierde cu timpul identitatea, fiți fără griji, lată, deja au apărut specialiștii care reglează intrarea-n istorie.

Stau la intrare și te cîntăresc din privire. „Tu vei intra in istorie. Tu nu vei intra in istorie.”

De parcă istoria asta e stadionul „Republica”. Sau o lamă de bărbierit spiritual. Mulți au început, ca urmare să trăiască numai de dragul istoriei.

Viata lor e o permanentă statistică. Sint un simplu procent într-o sumă. Și-au transformat locuintele in case memoriale. Trăiesc in muzee deschise tuturor zi și noapte. Copiii mai mici sint noile piese proaspăt achiziționate. Oricine are dreptul să-i pipăie

să-i întoarcă pe-o parte și alta, să le citească, desigur, cu tot interesul explicatiile atîmate de git : „Am sterilizat pentru dumneavoastră”. Respiră. Se mîscă. Dau noi explicații. Cit mai logice cu puțință. Zimbesc.

Se sint bine. In siguranță deplină. Se sărută. Trec dintr-o casă într-alta. Dintr-o femeie într-alta.

Intreabă. Nu se întreabă. Nu visează. Sint tineri.

Viata lor e o investiție sigură a Biroului de turism de pe Marte. Se mută mereu dintr-o viață într-alta. Intr-o plăcută excursie. Locuri istorice. Glorioase vestigii. Statui. Piramide. Plăci. Suveniruri. Cărți de oazare.

De vizită. Hărți. Manuscrise. Odoare. Ziduri. Plime de igarise. Și sfînti, Ștefan cel Mare e mezinul familiei lor. Trebuie să sosească dintr-o clipă într-alta. L-au trimis la expres după crengușii și bere. Dar rece, băiete. Să-l vedeți ce draguț e. Da, da. Voronetul. S-a săturat și el, sărmanul, de atîtea interpretări și imagini.

Are nevoie de aer. A opta minune a lumii, da, da. Și-apoi lasă, băiete, bate mînea și tu pină mai e iarbă verde, acuși toarnă asfalt peste tot și se duc mănăstirile pe blugi turșiilor. Asta e.

Dar ce e cu grija asta suspectă față de curgerea timpului ? Nevoia asta grabnică de eternitate care erodează mai tare memoria Sfinxului decit tot nisipul milenilor ?

Și propaganda asta febrilă în fața sugarilor ? Lăsați pe copii să vorbească despre înfăptuirile voastre.

Viata și adevărul sint de partea copiilor. Cine v-a speriat c-o să vă lase înafara istoriei ? Calamitățile hotărâse cile și ce intră-n istorie. In marea istorie a milenilor. Nu in istoria măsurată cu cotul. Ciinele de la Pompei latră mai tare decit toate fanfarele Atlantidei. Și atunci, care decit noi ca istoria ?

Cind încă nu știm cine scrie această istorie, cine scrie istoria unui cristal de pe fundul pămîntului din care erelor geologice, perfecțiunea lui sporită cu fiecare mileniu, viața lui lență, desfășurată sub limita zero a vieții și sub limita absolută a morții. Impi trăiesc Forma mea proprie de cristalizare. Cit mai uman cu puțință. Cit mai cristalin cu puțință. Viata mea e o decit un milion de istorii. E proaspătă, caldă, și e mai importantă decit toată istoria voastră dacă voi sinteți morți, dragii mei.

Nu in istorie ne întilnim noi, strămoșilor. Pe voi nu vă voi mai vedea niciodată la față așa cum nu l-am văzut nici pe tata căci atunci nu aveam conștiință, aveam numai un an și ceva.

De nevoie am eu de fotografiile voastre ? De statuile voastre ? Fac parte dintr-un lung șir de strămoși iar eu voi fi începutul altui lung șir de strămoși. Iată voi decit toți sintem aici și acum. Și vom fi veșnic

cit va exista cineva in viață și in propria sa conștiință. In constiinta cuvintului și a faptelor sale. Voi toți, morții mei, sinteți aici și acum, la locul vostru, in mine. Iar eu sint aici și acum, la fata locului nostru etem și la fata acestui timp al nostru al tuturor care e și propria mea conștiință. In această viață vie, toți, dragii mei !

E trist cind trebuie să înalți monumentul strămoșului ca să-ți mai aduci aminte de el. Sau ca o justificare in fața străinului. E semn de uitare mai adîncă decit uitarea. Atunci e zadarnic strămoșul. Un decor inutil. Manevrabil.

Ca și orice istorie. Necesară doar erațiilor care si-au pierdut pe drum omul din ei sau încă mai bibăie după sine. In ceea ce fac eu trebuie să-mi cunoașteți strămoșul !

Neamul meu n-a avut piramide nici documente istorice mai durabile decit fiii. Pruncii. Coconii. Portul și portile lor. Datina și colindele. Graiul lor viu. Apa lor vie. Focul lor viu. Mai durabile decit toate revărsările morții și ale istoriei. Nu-mi ridicați monumente de piatră dacă țineți la mine. Mă veți uita mai curind decit moartea. Nu cheltuiți in zadar milioane de lei pe o rudimentară statuie. A trecut vremea templelor și a putredă limba de bronz a statuilor. Ele vorbesc un limbaj perimat.

Investiți fără teamă chiar miliarde de lei intr-o singură conștiință. Invincibilă ca viața popoului meu. E o investiție mult mai rentabilă decit statuile și memoria zidurilor. Ea comemorează in absolut viitorul. Cu o asemenea conștiință pomenii-mă la sărbătorile voastre, la mesele voastre de bucurie și de tristețe, in clipele voastre cele mai intime (asa cum de peste optzeci de ani de viață moașa mea pomeniște numele tuturor morților noștri la Zilele Mari ale anului). Atunci, intre o iubire și alta, intre o mingiere și alta, spuneti-vă cit mai in soapătă, să nu se trezească

prunci care doar lingă voi, la perete : „Așa o fi mingiat-o și tata pe mama și moșul pe moașa, strămoșul și toți ceilalți dinainte.

noaptea de trecere

...Și

I fol dactilografate (alte decit cele pe care bănuim că au fost semnele din fața dumneavoastră), frigul (asa cum il simte oricine, trecind de la cîmpeie la munte), data acestui interviu (pe care o observi mult mai tîrziu și o repeți 10 mai 1974, 10 mai 1974, 10 mai 1974, și ridați din umeri, urmărind in continuare răsbururile, bruiate de mîntea la care s-a fixat asupra datei), 10 mai 1974 : La Paris, in Le Monde aparea interviul realizat de Pierre Domergues și Jean-Michel Palmier cu Herbert Marcuse banal eveniment de care lei cunosțință, par hasard, intr-un tren de noapte este mai pregnant decit propriu-ți eveniment 10 mai 1974 : prima zi de după inmortinmarea ta-tăului tău, imagine refăcută : stai cu capul in mîini, nestind de ce să te apuci, incapabil să crezi, mult prea concrete imagini morții spre a fi credibile, gestul reflex, automat : mina se întinde după pachetul de țigări, dibuie țigarea, o frîmțită o vreme, o duce spre gură, aceeași miscare care in căutarea chibritului, capul tău - asemenea casei : cu toate lucrurile la locul lor, nimic nederanjat, nimic neschimbat, dar fără sens odată cu moartea - ca o lungă și de necrezut absență), frig intr-un tren de noapte, foile dactilografate din mîna-ți dintre alte foi dactilografate, printre ziar, sticle de votcă, huse de mașini de scris (și praț și mitros de vechi și alte lucruri inutile dintr-o pasageră existentă - intr-un birou, intr-o funcție existența nu-ți decit pasageră -), pușul distinct al clasei I (deplăsați in interes de serviciu, oameni importanți și neinteresanți : nu joacă pocher, nu se uita in gura mare după femei, nu scuipă pe jos, nu beau țuca de prună, n-au porecle care să facă deliciu galeriei), a murit John Lennon și firmele albastre scrise cu alb defilează in noapte.

Convorbire cu H.M. - imediat după aflarea morții lui John Lennon (la șase ani după apariția unui interviu in Le Monde - care și el, interviu era la șase ani după 1968) : Vă spune ceva moartea lui John Lennon (refuzul politic, îl preocupă, deosebit, situația din universitățile americane unde nu se studiază marxismul clasic, nu se studiază istoria revoluțiilor) și interviu : împărțit punctul de vedere al politologilor americani după care revoluția apare in societățile tradiționale și este absentă din societățile tradiționale și cele moderne (sigur e un punct de vedere), dar la fel de importantă e se pare deradicalizarea mișcării negrilor și războiul sfîrșit al războiului din Vietnam, sinteți in 1974 la Paris, in mîna cu un Le Monde din care deduceți că H.M. nu vrea să se amestece in treburile interne ale Franței și, de aceea, evită să vorbească de postmaterialism și, in general, de ceea ce s-ar numi revolta spontană (biologică), li spui : ei sint acum mai toți oameni de peste treizeci de ani, vă mutați, 8 ani mai tîrziu, rămînid tot la Paris, și au alte probleme - campania impotriva lui Giscard, grava criză economică, inflația, Franța continuă să se mențină printre țările cu un venit de aproape 9000 de dolari pe locuitor și cu un foarte ridicat nivel de trai, dar tinerii se întrebă : ce va fi mine) ; iar mine este, intr-adevăr, o problemă stresantă la care trebuie să te gîndești dincolo de amăgitorul prezent, fără indoială, fără indoială și noi (București, 1960) sintem impotriva mentalității după care a fi revoluționar ar aparține numai unei anumite etape sau numai unei anumite vîrste și știm despre manipularea democrației (ințe timp am revenit la Paris și stăm cu același Le Monde in mîna), despre posibilitatea emancipării femeii („alături de exigența unei sexualități mai libere care se opune atit principului randomentului cit și muncii alienante și ideologiei represive”, trebuie să distingem falsele libertăți și falsele visuri), (pentru că mai aveți ceva timp pină la Brașov, puțin după miezul nopții veți cobori spre a vă dezorni trapurile și a prinde din zbor aerul tare al muntelui - potă de somn), treceti și prin afacerea Watergate și reveniti cu H.M. la moartea lui John Lennon : desigur omorit de un tînar care probabil i-a ascultat muzica, care probabil și-a lăsat capul pe umărul iubitei ascultind Let it be, însă, vedeți dvs., domnilor, niciodată un cîntec nu a putut opri inaintarea unui singur tanc, răpăitul unei mitraliere, muzica poate face plantele să crească (după cum citim in Magazin) și vacile să dea

constantin stan

gind absurd rămînid promit in fața unui Peugeot ce circula regulamentar (după cum avea să scrie Paris Soir, sub titlul : accident sau sinucidere ?)

10 mai 1974 : nimeni nu-ți ia un interviu și singur îți spui (de fapt, il dai dreptate unui coleg - iată o intrabare și act posibil dialog, neg astfel prima propoziție dar mi-e lenă să mă întorc, să o tai, să-mi schimb o întreagă idee) ca aceasta este o experiență pentru tine (filolog aflat in pragul lucrării de diplomă și in pragul unei vocații scriitoricești), o moarte (ce, uneori, nu lipsese pentru ocazia morală), un gînd, adică un plus de experiență (pentru o eventuală năvelă de completă trăire și realism cinematografic) ; ești, așadar, singur, in fața unui telefon (al cărui țiruit este indecent azi), din el vii niște vorbe („acum cred că avem și noi un punct comun”, li spune Anisăuțu care, de gîndul, bineînțeles, li tălă el morții (chiar o fi morțată el ? te întreb tu acum după ce știi cită imaginea, ca să mă exprim poetic, posedă), cu gîndul, poate, că acest punct comun etc. etc., mai speră că vei putea să-ți iei examenele aminate și să te poți prezenta la diplomă „na și mi-e dor de tine”, pune ea din grădina B.A.R.S.R. sub influența parfumului de primăvară emanat de castanii aproape înfloriti, teii și salcîmii stînd și explodeze (e o zi de primăvară, soarele arde ca după ploaie, ieri a plouat, e aproape ora două și, după miezul de ziare și cărți vechi, amestecul de răcoare și teamă dinădă și chiar te creează chiar o stare) ; melancolică și chiar crede cele ce se spun) ; compatimirea îți creează (și tie) o stare turburătoare din care descifrezi, cu oroare, că predominant este sentimentul de vanitate că tu i-ai întimplat o moarte și de orgoliu că te-ai comportat onorabil : ai fost imaginea fidelă a unui fiu indoliat de un tată care s-a grabit (numai el știe pentru ce) să moară. Fără indoială, Informația Bucureștilor va anunța in rubrica sa de spețialele telefonice din 22 22 22 un interviu in care domnul Marcuse își amintește, „inteligentia” nu este practic nici o legătură in afara acestui compartiment de clasa I (pentru că nu ai mai găsit locuri la vagonul de dormiri) ea (legătura) nici nu s-ar fi produsă dacă in grabă, răsfoind in tirușteriar in care nu umbă nimeni de teamă să nu stîrneașcă pășii și pătăniții, nu ai fi luat aceste foi dactilografate spre a avea ce citi pe drum, dacă nu le-ai fi citit inainte ca tovarășul malor de grăniceri, albindu-se să nu dea comanda „de la ora asta se execută somnul” să nu te întrebe politicos (tu ești cu foile in mîna) dacă potă să stingă lumina, tu i-ai răspuns, la fel de politicos utitudinea la copilul ce doarme linistit in brațele mamei sale, da, și dacă neputind să adormi nu ai face aceste legături, nu ai improvizat un text in „nesfîrșita seapă a existenței” (te amintea ? Te apoi de Brașov, trecind o boare prin Paris („Est-ce la vie moderne, le bruit, les engagements qui incitent le Francais à me-tor la pensée de Jean Paul Sartre” : „L'enfer, ce sont les autres” - reminescintă din lecturile de franceză de la R. H. (H.)), apoi intr-un oraș cu grădini de strelitza (nu știu nici eușul, nici ce înseamnă strelitza, dar îi place nespus de mult acest cuvint strelitza) și fete frumoase și disperate (pe care te întilnești mai zilnic), stînd de vorbă cu H. M. (te gîndești că ar fi vremea să-ți părăsești casa și să intri într-un oraș cum întimplătoare și cam fără scop isosită) despre ceea ce e însemnat moartea lui John Lennon (un excelent moment de a face bilanțul unei perioade de mari frământări sociale, politice, de mari speranțe, o perioadă care a început să se termine în vremea să-ți părăsești casa și să intri într-un oraș cum întimplătoare și cam fără scop isosită) despre ceea ce e însemnat moartea lui John Lennon (un excelent moment de a face bilanțul unei perioade de mari frământări sociale, politice, de mari speranțe, o perioadă care a început să se termine în vremea să-ți părăsești casa și să intri într-un oraș cum întimplătoare și cam fără scop isosită) mereu altfel oricum - de pe micile ecrane, dominică de duminică, in așteptarea lui Stan și Bran sau la Tom și Jerry).

Prea putine lucruri pentru un timp așa de îndelungat, prea multe mărunțisuri in locul problemelor vitale, turmurilor spectaculoase : doamară singură (in jur de patruzeci de ani, suficient de ispitită și de înaltă ca să înleui cu ochelari) doarme ori numai se face că doarme spre a se lăsa pipăită, discret, de cel doi sau evind, prin foială (gesturi de femeie ofensată) să dea semn că-ți conștientă de atingerea celor doi, nu știi nimic despre cel de lingă voi, nici mamei sau ințelei, dar de ce doarme doarme de cum acum se freacă visind probabil că se află in patul conjugal.

Tu ai un punct de orientare in timp (10 mai 1974) cu care jungezi acum reorientindu-ți evenimentele in funcție de ei ; cu 4 ani in urmă (poate chiar in 10 mai - școala se termină in 25 mai, două săptămîni inainte chibulești sistematice de la orele de biologie) vedeai și revedeai „Reconstituirea” lui Pintilie, comentind pină la demență - extaz ? ! - secvența pestilor din punga de plastic scufundată in apa pirului ; pluteau lin, sigur, drept dintr-o parte in alta, lovindu-se de invizibilul celofan și vocea lui George Constantin : „sinteți liberi, mă”, „am înțeles”, „sinteți liberi, mă, sinteți liberi”, „am înțeles”, răspund cel doi, „am înțeles, tovarășe maior”, „sinteți liberi, mă” și cu toții ascultati buletinele hidrologice din ce in ce mai alarmante (pină la prăbușirea puhoaelor peste oameni), întrebarea voastră pe fetele intristate : iar acum ce va fi ? (dar pentru că Bucureștii nu este atins nu aveți nici un moment imaginea exactă a apelor criminale, a tragediei oraselor înecate cedindu-vă bucurorii uniforme (in contul si parantilor), abordind cămășile caditate și pantaloni evazati, nu cu aceeași bucurie renunțați la banii strînși pentru banchetul de sfîrșit de liceu (făcut pină la urmă, in taină și cu acordul buneii voastre diriginte la Helene acasă).

Ani de zile după aceea așteptind o nouă înțilnire cu ei toți. Sculptorul își zidește zidurile sale, mustăcînd in barbă cind își aduce aminte de repetenția lui din cauza chimiei, in atelierul-boem (cum altfel ?) din S. nr. 6, la vedeți rar și cu bucurie, nu vă întrebați niciodată ce mai faci, (ca și cum ai continua o discuție abia ieri intreruptă), el e mereu de părere că trebuie dat peste bot și jos labete, își moșlează cu multă mîgală lîul, îl udă la timp, îl invăluie cu plastic (și apoi din nou trebuie dat peste bot) se cară cu mușchii lor intr autobuze și barba lui se expune privurilor prințute ale pasnicilor călători, mă doare in cur, zice, și povesteste cum i-a strigat și el unuia care-l trimetea la frizer mergi de-nvata carte, mai arîindu-ți niste desene din ciclul „Nu fi trist, București !”, expune la publicarea cite ceva și apoi se retrage in atelierul său, unde-a învățat legea neierătoare a renlismului : orice arătat pe deplin conștient își da seama că in ficionezi zid moșleului său îmbătrîneste și el vrea să se supună legii încercind să prindă tocmă aceeași îmbătrînire a lui și a modelului intr-o aceeași simțămîntă plastică...

Redeschiderea cenaclului revistei „Lucașul” in toamna lui 1980 : Nicolae Dan Fruntealot, redactorul șef, roșind cuvintul introductiv. Sint prezenți de la stînga la dreapta : sus, Valentin F. Mihăescu, rîndul doi : Nicolae Ciobanu, Nicolae Velea, Romulus Vulpescu, Gheorghe Ciobanu.

Eu cu această dragoste te iubesc !
Iar voi pe această clipă să-mi ridicați monumentul.

Pe sinul iubitelor voastre, in pîntecul lor, fiii mei dragi, și pe pieptul iubitelor voștri, fiicele mele iubite. Nimic nu e mai durabil ca viața și dragostea și nimic mai monumental ca un om in brațele și in sufletul altui om.

Voi boicota de acum inainte istoria căci eu am ales pentru totdauna viața in ea înșăși

din tată in fiu, din fiu in nepot iar dintrinsul in fiul fiului și așa mai departe. Viata e cu totul altă poveste decit orice istorie. Și omul e cu totul altă poveste decit toate mitologiile omului. Intre istorie și poveste e aleg pe aceasta din urmă. Vreau din tot sufletul

să las cit mai multă viață in urma mea și povestea frumoasă a acestei vieți. Toate străvechile noastre povești sint frumoase și trebuie să rămîna in continuare așa. Ca să le putem ține minte cit mai mult timp cu puțință.

Nu mai oamenii fericiți fac adevărate istorii. Iar eu sint un om fericit și cred că putem o lungă poveste a fericii umane.

NOTA :

Autorul își rezervă dreptul de-a nu se identifica nici pe departe cu ideile personajului său care sint justificate doar in contextul amplului poem dramatic „Geștii și personajele”, din care face parte, și unde problemele omului și ale limbajului sint privite de cele citeva zeci de personaje care se înfruntă din cit mai multe puncte de vedere cu puțință. Raportat la întregul ansamblu, poemul de față se situează la sfîrșitul primei părți, din cele trei, ale opere dramatice amintite.

Am primit de la Andra Capitaneanu cinci schife, dintre care trei sunt scrise impecabil. Am fost curios să știu cine este și am aflat că la 23 iulie va implini douăzeci și doi de ani...

Marian Popa

andra capitaneanu

CEA MAI BUNĂ PRIETENĂ

de mai mult de o oră stă nemiscată în fotoliu tinându-și genunchii cu mișcările și fața îngropată în el. Din când în când umerii îi sint scuturați de plins...

Îi priveșc mișcările care din când în când se crispează, părul fără culoare, certă căzută în dezordine peste genunchi și umeri...

Da, lată că-și înalță capul — cit de încet, parcă s-ar teme că s-arpeze aerul din jurul ei...

— Nu te am mai decît pe tine... mi-ai spus-o de nenumărate ori. Ești singura mea prietenă... Oh!

CABINET DE CONSULTAȚIE

Unde ești?... Dar vreau să te văd, trebuie! Te iubesc! Te caut de atîta timp și acum, cînd te-am găsit, cînd timpul s-a oprit în loc pentru noi...

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

1000

scena depărtată. Înăuntrul limbii noastre, adăugind valorile limbilor celor ce trăiesc și gîndesc împreună cu noi, oferindu-ne prin lucrul nostru...

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

— Scuză-mă, nu-i cumva la tine... A, ce bine că te-ai găsit! Mă bucur că te-am găsit! Mă bucur că te-am găsit!

sărită, cu bitele din ogrădă, că or rămîne fără stăpîn. Și căsuța mîi-a rămine de izbeliște, că nu mi-a dat Dumnezeu copii...

— Tot așcum trebuie la oras, am niște lîm de dus la doctor, să țirguese și niște pină de pus pe ochi și dacă doctorul din sat mi-a dat hirtie să trec pe la mata, iaca, am venit. Da vreau numa' să-mi zici dacă mai trăiesc pînă la primăvară...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

— Doamne! Așa ceva nu se cade! Mata ai școlă, ești... Așa ceva nu se cade, se sperie femeia pămîntului cu mina la gură...

Eminescu și Machiavelli

Într-o perioadă cînd părți însemnate din teritoriul țării se aflau încă sub ocupație străină, cînd tinărul sat român — care abia după războiul din 1877 căpătase independența de țară — se găsea la încercarea ambițiilor hrăpăcite a trei imperii vecine...

Nici vorbă, această idee a unui monarh capabil să armonizeze interesele divergente ale grupurilor și claselor sociale dînd stabilitate statului — pe care o împărțasea, cu știm poezii...

De asemenea, în configurarea unui astfel de concept asupra statului, ca o realitate istorică și organică și care întemeiează pe ierarhia funcțiilor și pe diviziunea muncii...

Pentru poezia noastră însă statul nu se detașează de realitate — ca în vizuina lui Machiavelli — într-o divinitate căreia trebuie să i se inchine toată...

În acest context, alta va fi, desigur, scara de valori morale promovată de poetul român. După cum se știe, pentru Machiavelli virtuos era cel care și urma scopul cu deplină energie...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

Eminescu va fi și el pentru „bărbăte” și împotriva „feminizării”, dar el înțelege prin asta atitudinile sincere, fătuse, care nu apelează la căi ocolite...

față, privească-ne în ochi, arată-ne vrednicia de a sta de vorbă cu noi, lară nu să caute a se furisa pe poteci ascunse, pe care niciodată nu-l vom putea urma...

Așa după cum am spus atitudinile flecturii dintre cei doi se justifică în condițiile specifice ale epocii în care au trăit. Francesco De Sanctis avea dreptate să observe, în Istoria Literaturii Italiene...

Lista așteptărilor convergente sau divergente scoase la iveală de compararea concepțiilor politice ale celor doi autori poate fi desigur continuată, spațiul nu ne îngăduie însă s-o facem, de aceea ne mulțumim, în final, să ne referim la o singură problemă suscitată de faptul că în sistemele lor de gîndire aparțeau de realitate simpatice cu cele ideale. O particularitate semnificativă de diverși specialiști. Se știe că Machiavelli avea tot timpul în fața ochilor exemplul vechii Rome — al Romei „cicero-niene”, de dinaintea „cosmopolitului” împotriva căruia cum Eminescu era îndrăgostit de „epoca de aur” istoriei poporului român...

Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Nu rămîne să căpătăm acestor considerații să subliniem o idee care a reest, credem, din întreaga analiză întreprinsă: comparațiile dintre atitudinile lui Eminescu și cele ale lui Machiavelli nu acuză influențe directe ci reacții spirituale similare...

— Antonio Gramsci afirma că Principele „nu este o tratare sistematică, ci o carte vie, în care ideologia politică și știința politică se contopesc în forma dramatică a mitului”; e bine, această apreciere se poate aplica și concepției politice a poetului nostru...

Lumină

De aceasta și-a și meritat înalte de a primi numele vechi de „Lucașăru” cel de „Tinărul scriitor” și care cine mai mult decât în trecut cîntecul trecutului pentru faptele lui și slăvește viitorul.

Pana de aur a lui Octavian Goza, cîntărețul pătimirii noastre din trecut și luptătorul pentru unire, a lui Tăslăuanu, curajosul critic al nedreptăților și vizionar al zilelor ce se cerea să vină, marilor prozatori ai permanenței noastre literare Liviu Rebreanu, Ion Acribiceanu, Slavici și alții alții au scris pagini strălucitoare în această revistă încă înscufîndu-se în relieful de tablă de onoare a scriiturii noastre. Au urmat alții pînă, în zilele noastre, pe care nu-i mai numărăm pînă, pentru că-au multul nici pentru că-ți uind vîrșului important să-l supăr. Dar pana lor strălucite în batalionul ce înaintea pe drumul socialismului multilateral dezvoltat deschis de conducerea partidului și va înainta spre piscurile comunismului.

De doresc, cu prilejul apariției numărului 1000 nu uita de clipă unirea și independența întregului popor, nici politica partidului pentru o lume dreaptă și mai bună, o lume a păcii între toate popoarele pe această planetă a pămîntului.

Concursul de debut în poezie al Editurii Dacia

„Concursul de poezie pentru debut în volum al Editurii Dacia a fost reînnoit manuscrisele următorilor autori: Irina Airinei (București), Ion Cristofor (Cluj-Napoca), Angela Nache (Brasov), Mircea Pletan (Borsa), Augustin Pop (Cluj-Napoca), Miruna Runcan (Brasov), Glogoreva Sava (Arad) și Octavian Soviany (București)."

Volumule vor fi publicate în funcție de posibilitățile editurii, începînd cu anul 1981. Pentru următorul concurs de debut manuscrisele dactilografiate vor fi trimise pe adresa editurii (EDITURA DACIA str. I Mai nr. 23,3400 Cluj-Napoca), pînă la data de 30 decembrie 1982. Fiecare volum va purta un motto și va fi însoțit de un plic (cu datele biografice ale autorului), purtînd același motto cu cel al volumului.

Urmare din pag. 1

rea valorilor supreme ale culturii și istoriei noastre, ale prezentului unei patrii ce ne conține ființa și visul. Către ce s-ar putea numi „fondul principal al culturii române” cu strădania continuă de a-i adăuga fapte de spirit, adevăruri care să rămînie. Deschisă spre lumea de azi prin demnitățile cunoașterii a ceea ce am fost și sîntem, nu „privatori ca la teatru” la un spectacol care se desfășoară pe scene depărtate.

„Lucașăru”, la numărul 1000. Gînd pentru oamenii care au întemeiat și au făcut să trăiască o speranță din liere de plumb, pentru aceia de acum, de la tipăriții ce vîd prîmîi pagina de calendar, la redactorii ca niște cetății asediați de manuscrise, la toți cei ce sprijină cu dragostea lor, dimineața zilei de simbită.

Un gînd pe care încercăm a-l exprima prin numărul de față și care devine, printr-o fericită coincidență, număr dedicat unui moment de seamă al literaturii românești — Conferința națională a scriitorilor.

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Exactitatea admirației

torii de dinainte de război n-au scris toată literatura română care se cere scrisă. Critica și istoria literară nu și-au sleit deloc atunci posibilitățile. Tinăra generație are de aceea astăzi totul de făcut.

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

ARHIVA «LUCEAFĂRULUI»

La o manifestație comună a cenoacnelor „Flacăra” și „Luceafărul”, actorul Florian Pittiș recită versuri din scrierile de azi. În planul doi: M. Ungheanu, Marius Robescu și Ion Gheorghe.

Ateneul Tineretului; distribuirea premiilor „Luceafărul”: televiziunea filmează

Moment de cenoacul al revistei „Luceafărul”

La întâlnirile revistei „Luceafărul”. Imagini din sală

Întâlnirile „Luceafărului” cu cititorii: În cabinetul științific al Fabricii „Electroprecizia” Săcele scriitorii Elena Taflan, Ion Iltu („Astra” Brașov), Nicolae Ciobanu, Valentin F. Mihaescu, Ion Lăncrăușan, Mihai Ungheanu, Daniel Drăgan („Astra” Brașov) discută cu membrii cenoacului uzinei despre romanul contemporan.

Cenaclul revistei „Luceafărul”, toamna lui 1980: comentează versurile citite poetul Cezar Ivănescu. În fund stînga: criticii Voicu Bugariu și Valentin F. Mihaescu

La răsărit de «Luceafărul»

as vrea, dacă omeneșul din mine mă lăsa să evoc încununările revistei „Luceafărul” sau unele aspecte din anii în care am slujit-o, nu cu memoria inimii, ci cu aceea a lucidității, deși am îndoielii că, în asemenea cazuri, luciditatea rece, detașată, poate fi mai obiectivă și mai dreaptă decât inima, decât participarea intens afectivă, deci implicit subiectivă. Prin 1959, nevoia unei reviste bune, vii, prestigioase, cu un program inovator, practic și patriotic, capabilă să descopere talente noi și să le impună, plutea pretutindeni în aer. Cel care a captat de pe cerul spiritualității noastre această nevoie obiectivă, după lungi eforturi depuse împreună cu un grup de prieteni mai tineri, a fost admirabilul arhitect de presă și cultură, poetul Mihai Dragomir, care scrisese până atunci *Ginduri prăfuite* (1953), *Rugă de steu, adică vorbe despre ortodoxie și circumstori* (1953), *Prima sarjă* (1950), *Stelele păcii* (1952), *Tudor din Vladimir* (1954), *Pe struna fulgerelor* (1953), *Războiul* (1954), *Intoarerea armelor* (1959). Deși uitat astăzi cu atâtă încăpăținare și diabolică strategie critică, Mihai Dragomir era un spiritus-rector, o inteligență activă, un animator cultural, în sensul cel mai bun al termenului, o personalitate catalizatoare, un mare patriot și poet autentic. A fost un poet stimat, deschizător de drumuri în lirica nouă, un poet piatră de hotar în cultura românească socialistă, de pe care îngrădită de un oameni, așteptându-l altora i-a șters numele cu forța ploilor torrențiale. Viitorul, cu acea obiectivitate obligatorie pentru istoria literară îl va rescrie din nou, nu numai pe o piatră de hotar ci pe un monument. Lucrul acesta s-ar înțelege mult mai bine dacă s-ar putea arăta foarte răpăcit și direct ce a însemnat în climatul acela spiritual apariția *Luceafărului*. Era un climat în care mulți modernisti, puriști, evazionisti, teribilisti de mai târziu slujeau cu fanatism la altarul dogmatismului, exclusivismului trogloditic, în care, în loc de poporul român, limba sau cultura rămână se spunea numai pronumele posesivă noastră sau noastră care începuseră să aibe o valoare semantică mai vagă decât res, rei în limba latină, fiindcă putea însemna aproape orice. De la titlul revistei și de la articolul program, pe care l-am discutat cu Aurel Martin și Mihai Dragomir o noapte întreagă în biblioteca lui, până la titlul rubricilor, și orientarea generală a revistei, în contextul respectiv, *Luceafărul* era o regăsire a identității noastre culturale. O implicare lucidă a creației în marile probleme ale specificului național, adăruș răpăcită a unor idei fundamentale de care a depins în toate timpurile supraviețuirea ființei noastre naționale. Au fost principii sfinte cu care prima echipă a *Luceafărului* n-a făcut nici o tranzație, chiar dacă uneori l-a supărat pe unii care se instalaseră ca pentru eterinitate la hăturile culturii noastre naționale, deși strimbau din nas că le miroase prea mult a oie și a opincă, și-a doină, și-a păcură și carbune. Din dăra de foc și lumină lăsată de Eminescu și de revista *Luceafărul* de la Sibiu pe cerul literelor rămîne Mihai Dragomir și cu el prima grupare a revistei de la care sărbătorim azi 1000

de numere, au luat cu un gest prometeic jar ca să aprindă literele noului *Luceafăr*. Azi poate părea o metaforă ceea ce atunci era o credință. O lucidă și nestrămutată credință. Prin această revistă, drumul pasoptist patriotic și național al *Daciei literare* reîntra, după o dureroasă absență, în fluxul culturii românești, cu grija și stima pentru trecutul nostru istoric, pentru viața și creația artistică a poporului român; în primul rînd, și apoi cum era firesc, la o revistă tinerească, pentru tineret, poezii tineri ne-atacni Vinokurov, Evtuseko, Vosnesenski ș.a. Mihai Dragomir, Nicolae Stoian, Teodor Balș și Violeta Zamfirescu traduceau cu pasiune din asemenea poezii și noi îl comentam cu stimă și legilimă participare. În general, poezia bună, autentică din țările socialiste era sistematic prezentă în paginile revistei. La fel stăteau lucrurile cu poezia antifascistă, progresistă, umanistă, de valoare artistică indiscutabilă din alte literaturi: franceză, spaniolă, italiană, americană. E drept, n-am publicat fără discernămint. Nu fiindcă nu cunoșteam și alți poezii ori scriitori, ci fiindcă ne anăram o credință estetică și fiindcă țineam la o elementară demnitate națională, la mîndria genului nostru național. Deliberat se evitau ploconimul provincial și de alte culturi, din multiple cauze mai mult sau mai puțin obiective. Tineam să fim noi înșine, comuniști români, care creau o cultură nouă, socialistă la ei acasă și, în primul rînd, pentru acest popor, pentru această mare familie socialistă formată din români, maghiari, germani, sîbi și din alte naționalități care ne-am împărțit împreună din dulceața și amarul acestor pămînturi. *Luceafărul* a pornit la drum cu un crez limpede. L-a ilustrat articolele teoretice și prin creația beltristică propriu zisă.

În acest crez intrau dorința de a fi utili popoului și spiritualității naționale, dorința de continuitate a culturii române, de deschidere față de alte culturi. Cu toate acestea, revista a fost stropită nu o dată cu fel de fel de epitețe, dar și incurajată cu o stimă și o dragoste fără egal de publicul cititor și de către colaboratorii foarte tineri sau foarte vîrstnici pentru care am avut, Ștefan Ștefan, Ion Agăbiceanu, Y. Eftimiu, Mihail Sorbul, Tudor Vianu, Al. Philippide, Nagy Istvan, Alfred Margul Sperber, Oscar Walter Cisiek etc. Orice s-ar spune, o revistă este mai întii o personalitate. Personalitatea a fost Mihai Dragomir, pentru început. Aceasta polarizează în jurul ei un colectiv. Colectivul din jurul lui Mihai a fost ca o familie. Unit, loial, devotat revistei. Primul nucleu spiritual al *Luceafărului* s-a pulverizat. Colectivul s-a destrămurat pentru a se recompuie sub alte conduceri. Și tot așa de cîteva ori de-a lungul existenței sale de 1000 de numere. Au fost perioade cînd *Luceafărul* s-a ascuns în norii grei pentru cel ce scrie aceste rînduri și a asistat la răsăritul lui, dar orice-a fost nu m-am gîndit nicodată la apusul lui. Din păcate uneori voci foarte nelibere îl doresc stingerea.

Mi se pare de necrezut, de neconcepț. Cine stimează cu adevărat cultura nu poate sufla cu răceală nici într-o luminare, pentru a aduce întinericul, dar într-un *Luceafăr*?

Ion Dodu Bălan

Firul de aur și de taină

În urmă cu aproape douăzeci de ani, revista *Luceafărul* — astăzi la numărul 1000 — îmi acordă premiul de poezie. Era dovada că strădaniile-mi mereu dăruire și cutezare. De-a lungul acestui timp, care înseamnă în fapt dezvoltarea spectaculoasă a literelor române, au trecut prin paginile acestei publicații mureau tineri un impresionant număr de începători — poezii, prozatori, critici literari — unii dintre ei devenind mai apoi scriitori de nume și renume.

Dacă, de cele mai multe ori, casele de editură au rostul de a confirma talente, revistele au de la început sarcina, totdeauna dificilă, de a-i propune pe cei înzestrați cu harul cuvîntului scris, de a-i găsi, de a-i alege dintre zecile și sutele de bănuți a fi talentați, de a le descoperi firul de aur și taină care le stă în suflet și pe fruntea comună regească. Aici e locul de a elogia — momentul fiind sărbătoros — pe cei care, sîntitori ai unei asemenea instituții culturale, au trăit și trăiesc emoțiile și bucuriile revelării viitorului scriitor, care, fără intuiția acelor adevărați căutători de comori sufletești, ar intriza în florirea mugurului și pîrguirea fructului. Desigur nu oricînd te poți afla în fericita postură a lui Iosif Vukac „descriitorul” celui care avea să devină *Luceafărul* de neam, dar nu-i mai puțin adevărat că fiecare redactor nădăjduiește o asemenea excepție.

A iubi, iubire...

de cînd mă știu am iubit viața. La început, poate acele minuscule semne de lumină ce se imprăstiau în jur din fitilul scurt al lămpii de gaz din casa bătrînească. Apoi iubirea a înțeles, a primit noi sensuri odată cu pătrunderea în rațional, în subconștient sau chiar în conștiință (aceasta s-a petrecut ceva mai tîrziu, în timpul adolescenței) a luminii, atât de fragde, cit de fragde, era și iubirea pentru frumos. Cu anii care s-au scurs fără de milă peste creștetul meu, iubirea poeziei a devenit matură, ca și omul care purta în piept dragostea sa, ascunsă pentru o vreme de ochii celor curioși, poate dintr-un sentiment de jenă firească, poate și din motive mai plauzibile, dar fapt este că iubirea iubirii s-a confundat, la un moment dat, cu acea menire, pe care omul matur a simțit-o pentru ca, măcar atunci, să o mărturisească în public. Și a făcut-o.

Dragostea — sentimentul legat atât de natural de perioada tineretului, — cea perioada care caracterizează prin excelență și azi acel astru — simbol al mărturisirii în public — care acum, în prag de aniversare își poartă cu aceeași demnitate fruntea mereu aștință spre spațiul infinit, cosmic, de unde își iradiază împrejur cu rîle-i alit de tineret — *Luceafărul* — ca și în anul său de naștere — 1959 — și despre care se pot spune numai lucruri atât de frumoase de către toate generațiile de profesioniști și debutanți în arta scrisului, și care a creat generații întregi de artiști adevărați ai condiției românești și de care, de altfel, și amintirile mele de pînă azi sînt legate prin aceleși fire nevăzute ale legămîntului traic dintr-o suflare omenești, care împrăstie voit împrejur miremele parfumului dragostei pentru literatură, astfel încît nu poți să nu iubesti iubirea dintr-o legă de această publicație prestigioasă a breslei scriitoricești.

Un micro colectiv, care se străduiește cotidian să facă un act public din toate creațiile,

CONFABULE

BASM

Se dedică „Luceafărului nr. 1000

după ce a omorât mulți balauri, a urătat o ființă și a reamenajat un patiu verde întîlnit în drumul său pe tărîmul celălalt, Făt-Frumos a ajuns în fine și în palatul Smeului. Acesta, firește, nu era acasă — numai ea, Ileana Cosinzeana și o țică.

— Al cui ești, țică, îl întrebă pe copil Făt-Frumos, descălecînd.

— A lui mama Ileana și a lui tata Smeu.

— Aha, abăhăi Făt-Frumos.

Văzîndu-l, Ileana Cosinzeana vru mai întii să fugă și să se ascundă, doar știa pentru ce venea străinul. Pe urmă însă chibzui mai bine, mai ales cînd își văzu băiatul tras de mină de Făt-Frumos.

— Măcar, beți ceva, căci doar ați ostenit venînd aici? Făt-Frumos nu zise ba.

Sala cu oglinzi a Casei scriitorilor: în cadrul unei ședințe a cenoacului revistei „Luceafărul” evoluează formația de tenor studențesc din Sibiu

Întîlnirile revistei „Luceafărul” cu cititorii, 1976, județul Ialomița. Între cei de la masă, de la stînga la dreapta, Ion Gheorghe, Nicolae Dragoș, George Chirilă, Ion Segărcănu, Ioana Diaconescu, Eugen Secelănu

Întîlnirile redactorilor revistei „Luceafărul” cu cititorii: Rîmnicu Vilcea, toamna lui 1980. Poetul Ion Gheorghe într-o dispută cu muncitorii unuia din șantierile hidrocentralelor de pe Lotru pe teme literare. În stînga: Sănziana Pop, Marius Robescu, Dan Cristea

Participanți la ședințele cenoacului revistei „Luceafărul”, Ateneul tineretului: Cleopatra Lorințiu, Artur Silvestri

Sala cu oglinzi a Casei scriitorilor: „vinătorii de poezie”

Această fotografie a apărut în revista „Luceafărul” cu explicația: „Cum se scrie un reportaj”. Nicolae Mateescu și Sănziana Pop de vorbă cu eroii viitorului lor reportaj în județul Ialomița

